Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΙΖ' ΤΟΜΟΣ

THE ORTHODOX OBSERVER

ΑΡΙΘΜ 374

ΜΑΡΤΙΟΣ 1951

ΠΡΟΝΟΙΑ-ΤΗΣ-ΕΛΛΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ-ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τί Γράφει διὰ τὸ Δεκαδολλάριον ὁ Κοινοτικὸς Τύπος

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΗ», (Μιλγουώκη, Οὐϊσκώνσιν, Δεκέμβριος 1950). — «Ἡ ἀπόφασις ὅσον καὶ ἂν ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὀλίγον παράδοξος, ἐν τούτοις, ὅταν σκεφθῶμεν ὀλίγον ἠρεμώτερον, δὲν θὰ τὴν εὕρωμεν ὑπερβολικήν. Πρῶτον πρέπει νὰ κάμωμεν συγκρίσεις μὲ τὰς ἄλλας ἐθνότητας καὶ θρησκείας. Πόσα προσφέρει ἕνας Καθολικὸς ἢ ἕνας Λουθηρανὸς εἰς τὴν Ἐπισκοπήν του καὶ πόσα ἐν ὅλῳ κατ' ἔτος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του. Καὶ ἀμέσως θὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθόδοξοι πληρώνομεν τὰ ὀλιγώτερα ἀπὸ ὅσα πληρώνουν οἱ πιστοὶ ὅλων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν . . . . Ὁ καθένας μας εἶναι μέλος τοὐλάχιστον δύο ἢ τριῶν Σωματείων εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἶναι πολὺ ἀνωτέρα τῆς συνδρομῆς, τὴν ὁποίαν ζητεῖ ἀπὸ τοὺς πιστούς της ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν ὑψηλὸν προορισμόν της».

«JOURNAL OF THE THREE HIERARCHS», (Μπροῦκλυν, Νέας Ὑόρκης, Φεβρουάριος 1951). — «Δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ σκεπτώμεθα μόνον διὰ τὴν ἰδικήν μας Κοινότητα. Ἔχομεν τριακοσίας εἴκοσι Κοινότητας ἐν Ἀμερικῇ, ποὺ ἀποτελοῦν μίαν ἐνιαίαν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων αὐτῶν εἰς τὸ ἐν Σαὶντ Λούης Κληρικολαϊκὸν Συνέδριον κατενόησαν τὴν σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Παναμερικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐμελέτησαν τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ Ἱερά μας Ἀρχιεπισκοπὴ διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῶν Ἑλληνορθοδόξων παραδόσεων ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως τὸν θεσμὸν τοῦ Δεκαδολλαρίου. Καὶ τώρα ἀπομένει ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὁμογενεῖς νὰ φανῶμεν πρόθυμοι νὰ προσφέρωμεν τὴν συνδρομὴν αὐτὴν ἐτησίως, ἑκάστη οἰκογένεια, ὥστε ἡ ἰδέα αὐτὴ νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἐμπρέπον ἐπίπεδον καὶ νὰ εἴμεθα ὑπερήφανοι ὅτι καὶ ἡμεῖς συνετελέσαμεν εἰς τὴν ἐξύψωσιν, τὴν πρόοδον καὶ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας μας».

«EVANGELISMOS», τῆς Κοινότητος Μπώλτιμορ, Μαίρυλαντ, (Φεβρουάριος 1951). — «Γεννᾶται τώρα τὸ ἐρώτημα: εἶναι ἀνάγκη νὰ πληρώσωμεν δέκα δολλάρια κάθε οἰκογένεια; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι ἕνα μεγάλο καὶ καταφατικὸ ΜΑΛΙΣΤΑ. Εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος καὶ ἐπιτακτικὴ τὸ Θρησκευτικὸν καὶ Ἐθνικὸν Κέντρον μας, δηλαδὴ ἡ Ἀρχιεπισκοπή μας, νὰ ἐνισχυθῇ οἰκονομικῶς καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ἐπαρκεῖς καὶ παγίους πόρους οἰκονομικούς, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς τόσας μεγάλας καὶ ἐπειγούσας ἀνάγκας, τὰς ὁποίας ἤδη ἔχει, καὶ ἄλλας, αἱ ὁποῖαι καθημερινῶς δημιουργοῦνται. Ἕως τώρα ἡ Ἐκκλησιαστική μας Ἀρχὴ προσεπάθει νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰς ἀνάγκας αὐτὰς ἐκ τῶν ἐνόντων, δηλαδὴ ὅπως - ὅπως. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ἐξελιχθῇ εἰς τοιοῦτον σημεῖον καὶ ἔχει καταλάβει τοιαύτην θέσιν μέσα εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν κοινωνίαν, ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας τοῦ ἐπιβάλλει ἡ σημερινὴ θέσις του, μὲ θάρρος, μὲ ἀξιοπρέπειαν καί, πρὸ παντός, μὲ γενναιοδωρίαν. Ἐλέπομεν τὰς Ἐκκλησίας τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν, τῶν ἄλλων δογμάτων, ποὺ ἔχουν τόσα πολλά, πλούσια καὶ λαμπρὰ ἱδρύματα καὶ ζηλεύομεν. Καὶ πρέπει νὰ ζηλεύωμεν. Ἠμποροῦμεν ὅμως νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς τοιαῦτα καί, ἀντὶ νὰ ζηλεύωμεν ἡμεῖς ἄλλους, νὰ ζηλεύουν ἄλλοι ἡμᾶς. Θὰ τὸ ἐπιτύχωμεν δὲ τοῦτο διὰ τῆς ὁλοψύχου ὑποστηρίξεως τοῦ οἰκονομικοῦ μέτρου, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἡ Δεκάτη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις».

«ΔΕΛΤΙΟΝ», τῆς Κοινότητος Νταίϋτον, Ὀχάϊο, (Ἰανουάριος 1951). — « . . . Εἶναι ἆρά γε τόσον σπουδαῖον ποσόν, τὸ ποσὸν τῶν δέκα δολλαρίων τὸ ἔτος διὰ τὴν Ἱεράν μας Ἀρχιεπισκοπήν; Καὶ τί ἄλλο δίδομεν εἰς αὐτὴν ἢ πρόκειται νὰ δώσωμεν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δέκα αὐτὰ δολλάρια; Καὶ ποιὸς ἐξ ἡμῶν ἐπιτρέπεται νὰ δικαιολογηθῇ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ δέκα δολλάρια τὸν χρόνο γιὰ τόσον ὑψηλούς, ἱερούς, εὐγενεῖς, ἐθνικοθρησκευτικοὺς σκοπούς; Ποιὸς δὲν θὰ ἤθελε νὰ διαθέσῃ εὐχαρίστως ὄχι μόνον δέκα, ἀλλὰ 210 δολλάρια, ἐὰν ἦτο πεπεισμένος, ὅτι, διαθέτων ἕνα τόσον ἀσήμαντον ποσὸν ἐτησίως, θὰ συνεκράτει τὸ παιδί του, ἢ τὰ παιδιά του, μέσα στὸ ἐθνικοθρησκευτικό του περιβάλλον; Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία, ἂς φανῶμεν ὅλοι ἀνεξαιρέτως πρόθυμοι καὶ ἂς δώσωμεν τὰ δέκα δολλάρια διὰ τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἂς εἴμεθα ὑπερήφανοι, διότι ἐκπληροῦμεν οὕτως ἕνα πολὺ ἱερόν, ἕνα πολὺ ὑψηλὸν καθῆκον· μίαν μεγάλην ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν ὑποχρέωσιν . . . »

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ δι' ὅλον τὸ ἔτος εἶναι μία συνδρομὴ εἰς τὸν «Ὀρθόδοξον Παρατηρητήν». Ἐτησία $3.00. Δύο ἐτῶν $5.00. Δι' Ἑλλάδα, ἐτησία $3.50. Ἂν ἡ συνδρομή σας λήγει ἐντὸς ὀλίγου, ἀνανεώσατε σήμερον.

THE ORTHODOX OBSERVER
VOL. XVII. No. 374.—MARCH, 1951.
Established 1934
A record of the work, the thought and the news of the Greek Orthodox Church in the U. S. A.
Published monthly by
The Greek Archdiocese Publications Association
Ph. Angelatos, editor
at 10 East 79th Street, New York 21, N. Y.
"Reentered as second class matter November 30, 1950, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879."
SUBSCRIPTIONS in United States:
For One year $3.00. — For two years $5.00.
Other countries $3.50 per year.
25 cents a copy

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, 10 East 79th Street. New York 21, N. Y.

ΕΤΟΣ ΙΖ'. Ἀριθ. 374. ΜΑΡΤΙΟΣ 1951

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. ΜΙΧΑΗΛ

Πανηγυρίζομεν σήμερον τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου καὶ αἱ σκέψεις ὅλης τῆς Χριστιανικῆς, τῆς πιστευούσης ἀνθρωπότητος στρέφονται, μὲ κατάνυξιν καὶ εὐγνωμοσύνην βαθυτάτην, πρὸς τὴν μικρὰν καὶ ἀφανῆ πολίχνην τῆς Ναζαρέτ, ὅπου πρὸ 1952 ἐτῶν ἔλαβε χώραν τὸ μεγαλείτερον καὶ σημαντικώτερον γεγονὸς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Ἐκεῖ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ἐκ τῶν οὐρανίων ἀψίδων καταβάς, εὐηγγελίσθη εἰς μίαν ἁγνὴν καὶ ταπεινὴν παρθένον, ὅτι θὰ γίνῃ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ γεννήσῃ Ἐκεῖνον, ὁ Ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ ἀποπνυκτικώτατον σκότος τῆς ψυχοφθόρου, τῆς σωματοφθόρου, τῆς θανατηφόρου ἁμαρτίας.

> Εὐαγγελίζου Γῆ
> Χαρὰν μεγάλην
> Αἰνεῖτε Οὐρανοὶ
> Θεοῦ τὴν δόξαν
>
> (Ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας)

Πανηγυρίζομεν, ὅμως, σήμερον, καὶ τῆς Ἑλλάδος τὸν εὐαγγελισμὸν καὶ αἱ σκέψεις ὅλων μας στρέφονται, καὶ πάλιν μὲ κατάνυξιν καὶ εὐγνωμοσύνην βαθυτάτην, πρὸς μίαν ἄλλην Ναζαρέτ, ὅπου ὁ Ἱεράρχης Παλ. Πατρῶν πρὸ 130 ἐτῶν εὐηγγελίσθη εἰς τὴν δουλεύουσαν Ἑλλάδα τὴν ἀπελευθέρωσίν της ἀπὸ τὸν καταθληπτικώτατον ζυγὸν τῆς ἐθνικῆς δουλείας.

Πανήγυριν, λοιπόν, λαμπρὰν διπλῆν ἄγομεν σήμερον: τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς σωτηρίας μας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας μας· τῆς ἀναγγελίας τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἐνδόξου μας πατρίδος. Ἀμφότεραι δὲ αἱ ἑορταὶ αὐταὶ καὶ χαρμόσυνοι πανηγύρεις, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μᾶς ἐπιβάλλουν τὸ ἱερὸν καθῆκον τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας πρὸς τὸν Πολυεύσπλαχνον Ἐπουράνιον Πατέρα μας, τὸν αἴτιον καὶ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐλευθερίας μας.

* * *

Ἠθέλησεν ὁ Πλαστουργός μας, μέσα εἰς τὴν ἄπειρον καὶ ἀνεξιχνίαστόν του ἀγαθότητα, νὰ δημιουργήσῃ ὄντα λογικά, τὰ ὁποῖα νὰ μετέχουν τῆς ἀνεκφράστου καὶ τῆς ἀτελειώτου καὶ αἰωνίας εὐτυχίας καὶ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πηγὴ ἀστείρευτος καὶ ἀέναος τῶν ὁποίων εἶναι ἡ θεότης. Καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐγκατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἐφωδίασεν αὐτὸν μὲ τὴν ἁγιαστικήν Του χάριν καὶ ἔζησε, χάρις εἰς αὐτήν, ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, μὲ τὴν ἐκ τῆς πλευρᾶς του δημιουργηθεῖσαν σύντροφόν του, πανευτυχής, μακάριος, εὐλογημένος. Ἐστασίασεν, ὅμως, κατὰ τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς παρακοῆς, καὶ εἶχεν, ὡς συνέπειαν, τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς.

Βαρέως ἔφερεν ὁ Δημιουργὸς τὴν δυστυχίαν τοῦ δημιουργήματός Του καί, διὰ τοῦτο, ἐνῷ ἐξεδίωκε καὶ ἀπεμάκρυνε τὸ πρῶτον ζεῦγος τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ τόπου τῆς ὀνειρώδους εὐτυχίας του, ὑπέσχετο, ταυτοχρόνως, ὅτι, ὅταν ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θὰ ἀποστείλῃ τὸν Λυτρωτήν, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς γυναικός.

Ἐπέρασαν ἔκτοτε αἰῶνες, χιλιετηρίδες, γενεαὶ γενεῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ἑκάστην γενεάν, εἰς ἑκάστην ἑκατονταετηρίδα, εἰς ἑκάστην περίοδον τοῦ μακραίωνος τούτου διαστήματος ἐνεφανίζοντο ἄνθρωποι ἅγιοι καὶ δίκαιοι πατριάρχαι, βασιλεῖς, κριταί, προφῆται, διὰ τῶν ὁποίων ἀνενέωνε ὁ Φιλοστοργώτατος Πατὴρ τὴν θείαν Του ὑπόσχεσιν, τὴν πατρικὴν διαβεβαίωσίν Του.

Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁλόκληρος ἡ τότε ἀνθρωπότης, Ἑβραῖοι, Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀπύθμενον ἄβυσσον τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀπογνώσεως, τὴν ὁποίαν πάντοτε δημιουργεῖ καὶ προξενεῖ ἡ ἁμαρτία· ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ ἀνέλαμψε τὸ φῶς τῆς σωτηρίας. Οὗ γὰρ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις». Εἰς τὴν Ναζαρὲτ τὴν μακαρίαν εὑρέθη τῆς ἐκλογῆς τὸ σκεῦος. Ἦτο ἡ εὐλογημένη καὶ κεχαριτωμένη Μαρία, ἡ ὁποία ἐδέχθη τὸν κοσμοπόθητον εὐαγγελισμὸν τῆς σωτηρίας. Πρὸς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τότε ἐπρόκειτο νὰ μεγαλύνουν καὶ νὰ μακαρί-

ζουν πᾶσαι αἱ γενεαί, ἀπηύθυνεν ὁ Γαβριὴλ τοὺς λόγους τῆς οὐρανοπέμπτου ἀπολυτρώσεως καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους: «Χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί . . . Εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται . . . καὶ τῆς βασιλείας Αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος».

Καὶ ὅταν τὸ ἴον τῆς ἀγνότητος καὶ ταπεινότητος ἤκουσεν, ὅτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἡ χάρις καὶ τοῦ Ὑψίστου ἡ δύναμις θὰ τὴν ἐπισκιάσῃ· καὶ ἐνωτίσθη ὅτι «οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα» μὲ τὴν ἀκλόνητον ὑποταγήν της εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα καὶ τὴν ὁλόψυχόν της πίστιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θείων ὑποσχέσεων, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐτέθη ὁλόκληρος εἰς τὴν διάθεσιν τῆς θείας παντοδυναμίας: «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου».

* * *

Ἐώρταζε τὸ γένος μας τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὁλοκλήρους μὲ τὴν ἐλπίδα τὴν μυστικὴν καὶ τὴν πίστιν τὴν βεβαίαν, ὅτι ὁ Ὑπεράγαθος Θεὸς θὰ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς του καὶ θὰ ἔλθῃ ἡ χρονικὴ στιγμὴ νὰ πανηγυρίσῃ καὶ αὐτὸ τὸν ἐθνικόν του εὐαγγελισμόν. Πῶς ὅμως θὰ ἐγένετο τὸ μέγα τοῦτο θαῦμα τῆς ἀναστάσεως ἑνὸς λαοῦ πτωχοῦ, πεινῶντος, ἀστατοῦντος, δουλεύοντος, γυμνοῦ; Πῶς ὁ μύρμηξ θὰ ἀνέτρεπε τὸν ἐλέφαντα; Πῶς ὁ ἄοπλος νᾶνος θὰ κατενίκα τὸν πάνοπλον κολοσσόν; Πῶς θὰ ἀντιμετωπίζοντο αἱ ἀναρίθμητοι σιδηρόφρακτοι στρατιαί; Πῶς θὰ κατεναυμαχοῦντο οἱ κραταιοὶ στόλοι; Πῶς ὁ δοῦλος τῶν τετρακοσίων ἐτῶν, θὰ ἐγένετο αἴφνης ἐλεύθερος;

Ἀλλὰ μήπως ὁμοίας ἀπορίας δὲν εἶχεν ἡ Μαριὰμ εἰς τὴν Ναζαρέτ; «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω»; Καὶ ὅμως ἡ Μαριὰμ ἐπίστευσε εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ εἰπόντος: «Οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα». Τοιουτοτρόπως καὶ τὸ δουλεῦον ἔθνος ἐπίστευσεν εἰς τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεώς του ἐμπνευσθὲν ἀπὸ τοὺς ἰδίους λόγους τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου: «Οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα».

Ἀπετέλει θέλημα Θεοῦ ἡ ἀνατροπὴ τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ. Ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ ἀγωνισθῇ τὸ ἔθνος τὸ ὑπόδουλον διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ συντρίψῃ τὰ δεσμά του, νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν τὰς μυριάδας τοῦ ἐχθροῦ, νὰ πυρπολήσῃ τοὺς κραταιούς του στόλους, νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σκότους, νὰ ζήσῃ εἰς τὸ φῶς, νὰ ἀναπνεύσῃ τὴν ζείδωρον αὔραν τῆς ἐλευθερίας. Καὶ αὐτὴν τὴν ὀφειλήν, αὐτὸ τὸ χρέος εἰς τὴν θείαν φιλανθρωπίαν δὲν τὴν ἐλησμόνησε τὸ ἔθνος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς σκληρῆς ἐκείνης τιτανομαχίας. ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΕΠΕΜΒΑΣΙΝ ΕΠΙΣΤΕΥΕ· ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΑΡΩΓΗΝ ΕΣΤΗΡΙΧΘΗ· ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΒΟΗΘΕΙΑΝ ΑΠΕΔΩΚΕ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΘΡΙΑΜΒΟΝ. Ὁ Παλ. Πατρῶν Γερμανὸς εἰς τὸν Θεὸν ἐνεπιστεύθη τὸν ἀγῶνα, ὅταν, τὴν 25ην Μαρτίου 1821, ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεώς του· οἱ ἀγωνισταὶ οἱ λεοντόθυμοι «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν», ἐγιγαντομάχουν· ὁ δὲ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ εὐσεβὴς Καποδίστριας γράφων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀγαθάγγελον ἔλεγεν: «Ὁ Λαὸς οὗτος ὁ Ἑλληνικὸς ὠθούμενος συχνάκις ἕως τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου ὑπάρχει ἀκόμη. Καὶ θὰ ὑπάρχῃ διότι ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτὸν τὴν χάριν νὰ εὕρῃ εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν τὸ κράτος τοῦ πολεμεῖν, τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐγκαρτερεῖν εἰς τὰ δεινὰ καὶ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀπολεσθῇ μᾶλλον ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγόν, τὸν ὁποῖον οἱ πατέρες του ἐβάστασαν ἀλλὰ ποτὲ δὲν παρεδέχθησαν. Ἡ τύχη λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἔργον τῆς θείας Προνοίας».

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἔν ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐπέζησε καὶ ἀπέκτησε τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν του ἔχων ὡς σύνθημα καὶ ἰδεῶδες τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ εἶναι τὸ ἔθνος μας, τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικόν. Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ τὸ ἐνεψύχωσεν ὅταν ἀπέκρουε τὰς λυσσαλέας ἐπιθέσεις τῶν Ἀράβων, τῶν Ἀβάρων, τῶν Περσῶν, τῶν Μουσουλμάνων κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ ἐθέρμαινε τὴν ψυχήν του κατὰ τὴν μακραίωνα νύκτα τῆς τουρκικῆς δουλείας. Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ ἀνεγράφη ὡς σύνθημα εἰς τὰ λάβαρά του, ὅταν ἀνέλαβε τὸν ἄνισον καὶ παράτολμον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἔδωκε τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν σύσσωμον νὰ ὀρθωθῇ τὴν ἀθάνατον ἐκείνην 28ην Ὀκτωβρίου κατὰ τοῦ βαρβάρου εἰσβολέως διὰ νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑστιῶν. Ἐνθυμηθῶμεν τὴν θρυλλικὴν ἐκείνην ἔνδοξον ἐποποιΐαν, τὴν ὁποίαν ὅλοι παρηκολουθήσαμεν καὶ ἡ ὁποία δὲν ἦτο ἄλλο τι, εἰμὴ μία ἐντατικὴ θρησκευτικὴ ἀνάστασις ἑνὸς λαοῦ, ἀγωνιζομένου ὑπὸ τὴν ἀκαταμάχητον ἡγεσίαν τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Καὶ ὅταν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς διαλυτικῆς ἐπιδράσεως τῆς ξένης κατοχῆς ἀπεμακρύνθημεν ἀπὸ τὴν ἐμψυχοῦσαν καὶ ζωοποιοῦσαν φερέσβιον πίστιν τοῦ Χριστοῦ — τότε διηρέθημεν, τότε ἐξησθενίσαμεν, τότε ἐξηυτελίσθημεν καὶ παρουσιάσαμεν εἰς τὸν κόσμον τὴν φοβερὰν εἰκόνα τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ.

* * *

Ἰδού, λοιπόν, ἡ πηγὴ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐμπνεύσεως ἡμῶν· ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ ἁγία πίστις Του. Ἰδοὺ καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς ἐξασθενήσεώς μας· ἡ ἀπομάκρυνσίς μας ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας πίστεώς Του. Μὲ τὸν Χριστὸν ἔζησε καὶ ἐπέζησε καὶ ἠνδραγάθησε καὶ ἐδοξάσθη ἡ Ἑλλάς. Μακρὰν τοῦ Ἰ. Χριστοῦ κατέπεσε καὶ ἐξησθένησε καὶ κατησχύνθη. Ἂς θελήσωμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν με-

Ο ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821

Τοῦ κ. Δ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ Ἐκκλησία οὐ μόνον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας προσέφερεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας πρὸς τὸ Ἔθνος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐπρωτοστάτησεν.

Ἄπειροι εἶναι οἱ κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος. Μόλις διεδίδετο ἡ φήμη περὶ μελετωμένης ἐξεγέρσεως, ἡ μανία τῶν Τούρκων ἐξέσπα κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Πρῶτον θῦμα τῆς Τουρκικῆς μανίας ἔπεσε κατὰ τὴν 10ην Ἀπριλίου 1821, ἡμέραν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, ὁ σεπτὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ πέμπτος. Μετ' αὐτοῦ συνεμαρτύρησαν καὶ οἱ Μητροπολῖται Ἐφέσου Διονύσιος, Νικομηδείας Ἀθανάσιος καὶ Ἀγχιάλου Εὐγένιος. Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐμαρτύρησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ Ἐπίσκοποι Ἀδριανουπόλεως, Θεσσαλονίκης καὶ Δέρκων, ὁ ὑπερεκατοντούτης Ἀρχιερεὺς Μυριουπόλεως καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρος.

Ἐν Ἀδριανουπόλει ἀπηγχονίσθη ὁ πρώην Πατριάρχης Κύριλλος μετὰ πολλῶν ἱερέων. Ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐθανατώθη ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Μελέτιος. Ἐν Κρήτῃ ὁ Μητροπολίτης Γεράσιμος μετὰ τεσσάρων Ἐπισκόπων. Ἐν Λευκωσίᾳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς μετὰ τριῶν Μητροπολιτῶν καὶ 36 ἄλλων κληρικῶν καὶ μοναχῶν.

Ἐμαρτύρησαν πρὸς τούτοις οἱ Ἀρχιερεῖς Σωζουπόλεως, Σερρῶν, Ἄρτης, Λαρίσης, Ἰωαννίνων, Γρεβενῶν καὶ ἄλλοι. Ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χίου διῃλθον ἐν στόματι ρομφαίας 200 κληρικοί.

Καὶ βραδύτερον ἐν Κορώνῃ οἱ Τοῦρκοι, διὰ νὰ πανηγυρίσουν τὴν ἄφιξιν τοῦ Καπετὰν πασᾶ, ἐβασάνισαν καὶ ἀπηγχόνισαν τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς ἱερεῖς τῆς πόλεως. Ἐν Μεθώνῃ ὁ Ἐπίσκοπος Γρηγόριος, φυλακισθείς, ἀπέθανεν ἐκ τῶν κακουχιῶν.

Εἶναι ἀμέτρητα τὰ μαρτύρια τῶν κληρικῶν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ἡ ἱστορία ἀναβιβάζει τοὺς μάρτυρας αὐτοὺς εἰς ἑξακισχιλίους. Ἀλλὰ πόσων ἆρά γε τὴν θυσίαν δὲν ἐμάθομεν ποτέ. Καὶ πόσων τὸ φρικτὸν μαρτύριον ἐκάλυψε τὸ χῶμα τοῦ τάφου; Διὰ τοὺς ἀγνώστους αὐτοὺς μάρτυρας τί ἄλλο ἁρμόζει περισσότερον ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Κάλβου;

Ἂς μὴ βρέξῃ ποτὲ
τὸ σύννεφον καὶ ὁ ἄνεμος
σκληρὸς ἂς μὴ σκορπίσῃ
τὸ χῶμα τὸ μακάριον
ποὺ σᾶς σκεπάζει.

Ἡ Ἐκκλησία ὅμως δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μόνον θύματα κατὰ τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα. Ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ πλῆθος κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰ στρατιωτικὰ σώματα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν.

Οὕτως, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀγῶνος. Ὁ Ἐπίσκοπος Καρτέζης Προκόπιος ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Ἠλείαν. Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος, ἀνταλλάξας τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος μὲ τὸ ξίφος τοῦ πολεμιστοῦ, ἔλαβε μαρτυρικώτατον θάνατον ἐν Θερμοπύλαις, ὡς ἄλλος Λεωνίδας. Ὁ Ἐπίσκοπος Σαλώνων κατεκρεουργήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατὰ τὴν μάχην τῆς Ἀλαμάνας. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος, ὁ ἐπικληθεὶς Παπαφλέσσας, ἀπτόητος εἰς τοὺς κινδύνους, ἔπεσεν ἡρωϊκῶς εἰς τὸ Μανιάκι τῆς Μεσσηνίας.

Ὁ Νεόφυτος Καρύστου, ὁ Νεόφυτος Ταλαντίου, ὁ Ἐπίσκοπος Σάμου, ἐπολέμησαν εἰς τὴν πρώτην γραμμήν. Ὁ μακάριος Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ, προσέφερεν ἑαυτὸν ὁλοκαύτωμα κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου. Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος, ἐπὶ κεφαλῆς 808 περίπου πολεμιστῶν, ἐπολέμησεν ἡρωϊκῶς εἰς τὸ Βαλτέτσι.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, οἱ κληρικοὶ προσέφερον μεγάλας ὑπηρεσίας. Ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος, ἐγένετο πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ μετέσχε τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων. Ὁ Προύσης Ἰωσήφ, ἦτο ὁ πρῶτος ὑπουργὸς τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Τοιουτοτρόπως καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν δουλείᾳ, ὁ Κλῆρος ἐστάθη προστάτης καὶ πρόμαχος τοῦ Ἔθνους.

γάλην αὐτὴν ἀλήθειαν. Ἂς ἐννοήσουν αὐτὴν καὶ ἂς τὴν ἐγκολποθοῦν πρὸ πάντων οἱ πολιτικοί μας, οἱ καθηγηταὶ τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν μας ἱδρυμάτων, οἱ διδάσκαλοι, ὅλαι αἱ τάξεις τῶν διανοουμένων ποὺ πρέπει νὰ ἀποτελοῦν τὴν ἡγεσίαν κάθε κοινωνίας. Καὶ ἂς γίνῃ ἡ σημερινὴ ἐπέτειος, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, νέα ἀφετηρία νέας ἐξορμήσεως διὰ μίαν Ἑλλάδα χριστιανικήν, πιστὴν εἰς τὸν Χριστόν, φορέα τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν· διὰ μίαν Ἑλλάδα εἰς τὴν ὁποίαν νὰ κατοικοῦν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνέχονται κανένα ἀπὸ τοὺς σκληροὺς ζυγούς, ποὺ ἐπιβάλλει ἡ ζωὴ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ φέρουν ἕνα μόνον ζυγόν, τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, Οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ὑπὸ ΦΩΚΑ ΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Θρησκεία, ἐν συντόμῳ, εἶναι ἡ τέχνη τοῦ κατὰ Θεόν. Μία τοιαύτη τέχνη δύναται καὶ πρέπει νὰ διδαχθῇ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς εὐκαιρίας. Δὲν εἶναι ἀσήμαντος διὰ τὴν διαμόρφωσιν συνηθείας ἡ καθημερινὴ ἐπαφὴ μὲ Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον εἷς πρέπει νὰ πιστεύῃ καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ὀφείλῃ νὰ ζῇ. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή, φυσικά, δὲν δύναται νὰ ὑποβιβασθῇ εἰς μηχανικὴν ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ παιδιοῦ μιᾶς ἢ καὶ περισσοτέρων προσευχῶν τὸ πρωΐ, τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδυ, κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἰατρικῶν συνταγῶν. Οὔτε εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀναβληθῇ μέχρις ὅτου τὸ παιδὶ γίνῃ ἀρκετὰ μεγάλο διὰ νὰ παρακολουθῇ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Θρησκεία δὲν εἶναι μάθημα, τὸ ὁποῖον θὰ διδαχθῇ μίαν ἢ δύο ὥρας τὴν ἑβδομάδα. Εἶναι εἰδικὸς τρόπος ζωῆς καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ εἰσαχθῇ εἰς αὐτὴν τὸ παιδὶ μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς οἰκογενείας.

Διὰ νὰ εἰσαχθῇ ὅμως τὸ παιδὶ εἰς τὸ νόημα τῆς θρησκείας ὑπὸ τῶν γονέων του, πρέπει ἡ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀντιληφθῇ, χωρὶς δυσκολίαν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς οἰκογενείας του. Ἡ ἐξωτερικὴ ἄποψις τῶν πραγμάτων ἐκεῖ μέσα ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ. Κάπου εἰς ἕνα δωμάτιον θὰ εἶναι τοποθετημέναι αἱ εἰκόνες καὶ ἄλλα ἱερὰ σύμβολα τῆς πίστεώς μας. Ἐμπρὸς εἰς αὐτὰς ἕνα κανδύλι καίει συνεχῶς. Ἐκεῖ τὸ παιδὶ θὰ συνηθίσῃ ἀπὸ μικρὸ νὰ κάμνῃ τακτικὰ τὴν προσευχήν του μαζὶ μὲ τοὺς γονεῖς του καὶ τὰ μεγαλύτερα ἀδέλφια του. Καθὼς προχωρεῖ εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ γράμματα, θὰ διδάσκεται ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τὸ νόημα καὶ τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἀντικειμένων καὶ τῆς προσευχῆς.

Διὰ νὰ εἶναι καρποφόρος διὰ τὰ παιδιὰ ἡ οἰκογενειακὴ αὐτὴ λατρεία, δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς γινομένη χάριν αὐτῶν, ἀλλ' ὡς θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις αὐτῶν τούτων τῶν γονέων, εἰς τὴν ὁποίαν καλοῦνται τὰ τέκνα τους νὰ συμμετάσχουν. Μία τοιαύτη συνήθεια εἶναι ἱκανὴ νὰ μεταμορφώσῃ κυριολεκτικῶς τὸ σπίτι, ἡ δὲ ἀνάμνησίς της θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν ὡς ἡ πολυτιμοτέρα οἰκογενειακὴ κληρονομία.

Ἀνάγκη ἀκόμη νὰ ἔρχωνται πρὸς συζήτησιν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν κύκλον τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα φυσικῶς καὶ ἀβιάστως, ὅπως κάθε ἄλλο ζήτημα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἡ θρησκευτικὴ πίστις πρέπει νὰ θεωρῆται στοιχεῖον ἀπαραίτητον καὶ ὄχι ὡς κάτι «Ἔξτρα», κάτι περιττὸν διὰ τὴν ζωήν. Ἐπίσης πρέπει νὰ διδαχθοῦν τὰ παιδιὰ νὰ ρυθμίζουν τὴν συμπεριφοράν τους, ὄχι κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν γονέων, οὔτε κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῶν γειτόνων, ἀλλὰ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή, ὡς γνωστόν, ἀρχίζει μέσα στὸ σπίτι, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι τὸ φυσικὸν φυτώριον τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας. Δὲν σταματᾷ ὅμως ἐκεῖ. Εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ Ἐκκλησία, διότι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁσάκις κατανοεῖται πρεπόντως, ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ τὰ παιδιὰ συμμετέχουν εἰς τὴν δημοσίαν λατρείαν καὶ συμμερίζονται τὴν θρησκευτικὴν πεῖραν τῶν ἄλλων. Ἐκεῖ οἱ ἐγωκεντρικοὶ φραγμοὶ καταπίπτουν καὶ τὸ ἄτομον ἑνοῦται μετὰ τοῦ συνόλου τῶν πιστῶν ὅλων τῶν αἰώνων εἰς ἐκζήτησιν τοῦ Θείου, ἀπὸ τὸ Ὁποῖον ἀντλεῖ σώζουσαν δύναμιν.

Διὰ τοῦτο, αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι καὶ τελεταί, πρὸ πάντων ἡ θεία λειτουργία, πρέπει νὰ ἀποτελοῦν εὐκαιρίας θρησκευτικῆς ἀγωγῆς δι' ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειαν, ὡς μίαν ἑνότητα. Ὅπου σοβαραὶ οἰκογενειακαὶ ὑποχρεώσεις καθιστοῦν τοῦτο ἀδύνατον, ἀνάγκη νὰ λαμβάνεται πρόνοια, ὥστε νὰ παιδιὰ νὰ συνοδεύωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ ἕνα τοὐλάχιστον τῶν γονέων. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ στέλλωνται μόνα, ἐνῷ ἡ μητέρα παραμένει εἰς τὸ κρεββάτι ἢ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐργασίαν τοῦ σπιτιοῦ, ὁ δὲ πατέρας ἑτοιμάζεται γιὰ κάποιο σπόρτ, ἢ ἐπισκευάζει τὸ αὐτοκίνητον, ἢ φλυαρεῖ μὲ τοὺς γείτονες γιὰ μικροπράγματα, προδίδει ἀδιαφορίαν τῶν γονέων διὰ τὸ σπουδαιότερον καθῆκόν των πρὸς τὰ παιδιά. Καὶ πρέπει οἱ γονεῖς νὰ μὴ ξεχνοῦν ἕνα πρᾶγμα: τὰ παιδιὰ ἀκολουθοῦν εὐκολώτερα τὸ παράδειγμα τῶν γονέων παρὰ τὰς συμβουλάς των.

Διὰ νὰ ὠφελοῦνται τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν θείαν λατρείαν, πρέπει ἡ οἰκογένεια νὰ παρακολουθῇ τὴν Ἐκκλησίαν τακτικά, κάθε Κυριακὴν καὶ ἐπίσημον ἑορτήν. Ἄτακτος καὶ περιοδικὸς ἐκκλησιασμὸς εἶναι μᾶλλον ἀνωφελής. Πρῶτον, προκαλεῖ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ μὴ ἀπαραιτήτου, ἡ ὁποία εἶναι θανάσιμος διὰ τὸ αἴσθημα τῆς ἑνότητος θρησκείας καὶ ζωῆς. Κατόπιν, μέγα μέρος τῆς ἱκανοποιήσεως καὶ τῆς ὠφελείας πηγάζει ἀπὸ τὴν πιστὴν παρακολούθησι τῆς διαδοχῆς τῶν ἑορτῶν, ὅπως ἔχουν κανονισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην δι' ὅλου τοῦ ἔτους. Ποία εἶναι ἡ ἰδιαιτέρα σημασία αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς ἑορτῆς, ἢ μιᾶς ὡρισμένης περιόδου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους· ποία ἡ χάρις, τὴν ὁποίαν μᾶς μεταδίδει· πῶς θὰ συμμετάσχωμεν καλύτερον εἰς αὐτήν· πῶς θὰ προπαρασκευασθῶμεν πρὸς ὑποδοχήν της· διατὶ μεταβάλλεται ἡ τυπικὴ διάταξις τῆς θείας λατρείας καὶ πῶς, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐνδιαφέροντα θέματα πρὸς συζήτησιν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν κύκλον, μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Πόσον πλούσιαι εἰς ποικιλίαν εἶναι, πράγματι, αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ! Ἐὰν οἱ γονεῖς δὲν συζητοῦν ἐπ' αὐτῶν τῶν θεμάτων μὲ τὰ παιδιά τους, χάνουν μέγα μέρος τῆς ἀπολαύσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπιφυλάξει δι' αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀντάλλαγμα τῶν κόπων καὶ τῶν θυσιῶν τους.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΗΡΩΔΑΙ

Ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΨΑΛΛΙΔΑΚΗ

Ὅτε κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1949, διδάσκων ἐν τῇ Σχολῇ Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς Ἀθηνῶν, ἀνέλυον εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ περὶ τοῦ χρονολογικοῦ καθορισμοῦ τοῦ γεγονότος τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἕνας ἐκ τῶν δοκίμων ἀξιωματικῶν μοῦ ἀπηύθυνε τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν: «Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ Ἡρώδης νὰ εἶχε ἀποθάνει ὅταν ὁ Χριστὸς ἦτο περίπου ἡλικίας δύο ἐτῶν, ἀφοῦ εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης του ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Πιλάτου πρὸς τὸν Ἡρώδην . . . ;»

Τὴν Κυριακὴν μετὰ τὰ Φῶτα τοῦ τρέχ. ἔτους, εἰς φιλικὸν κύκλον, ὅπου εὑρέθην μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἕνας ἐκ τῶν χριστιανῶν ἀδελφῶν, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας, ἀπηρίθμει τὰ κακουργήματα τοῦ Ἡρώδου: «Ἔσφαξε τὰ παιδιὰ τῆς Βηθλεέμ, ὅταν ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἔλαβε ὡς σύζυγον τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, κλπ.». Φοβοῦμαι ὅτι πλεῖστοι ὅσοι, ὅταν γίνεται λόγος περὶ Ἡρώδου, ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἔχουν πάντοτε ὑπ' ὄψει καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Αἱ παρεξηγήσεις αὐταὶ ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ γραφῇ τὸ παρὸν σύντομον σημείωμα.

Τρεῖς ἄνδρες ἀναφέρονται ἐν τῇ Κ. Δ. ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο. Πρῶτος εἶναι ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας, βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, δεύτερος ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας τετράρχης τῆς Γαλιλαίας καὶ Περαίας, υἱὸς τοῦ Μεγάλου Ἡρώδου, καὶ τρίτος ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας βασιλεὺς τῆς Παλαιστίνης ὁλοκλήρου, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου, υἱοῦ τοῦ Ἡρώδου τοῦ μεγάλου καὶ ἑπομένως ἔγγονος τοῦ τελευταίου.

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν φερόντων τὸ ὄνομα Ἡρώδης ἀρχόντων τῆς Ἰουδαίας, ὠνομάσθη Μέγας διότι ὑπῆρξεν ὁ πλέον διακεκριμένος ἐκ τῶν προγόνων τῆς δυναστείας του. Ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς γερουσίας βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας τῷ 714 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ἀπέθανε τὸ 750 ἢ 751, ἤτοι ἐβασίλευσε ἐπὶ 36 ἢ 37 ἔτη. Οὔτε αἱ τεράστιαι δαπάναι, τὰς ὁποίας ἔκαμε διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναοῦ, οὔτε ἄλλα φυσικὰ προσόντα του ἐστάθησαν ἱκανὰ νὰ κερδίσουν τὴν ἀγάπην τῶν ὑπηκόων του. Ἡ δοξομανία, ἡ φιληδονία καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀφάνταστος καχυποψία του κατέστησαν τοῦτον ὠμόν, σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον δεσπότην μὴ φεισθέντα οὐδὲ τῶν ἰδίων του τέκνων, τῆς συζύγου καὶ τῶν συγγενῶν. Ὁ φόβος τοῦ ἐκθρονισμοῦ προεκάλεσε τὴν ἀπάνθρωπον διαταγήν του περὶ σφαγῆς τῶν ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς νηπίων ἡλικίας κάτω τῶν 2 ἐτῶν, κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔλαβε παρὰ τῶν μάγων ἐν σχέσει μὲ τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰησοῦ (Ματθ. Β, 16). Ἀπέθανε κατόπιν ὀδυνηρᾶς ἀσθενείας κατὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω ἀναφερομένην χρονολογίαν, ὅτε δηλ. ὁ Κύριος ἡμῶν θὰ ἦτο ἡλικίας 2 ἐτῶν περίπου.

Ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας, Τετράρχης τῆς Γαλιλαίας, ἦτο υἱὸς τοῦ Ἡρώδου τοῦ μεγάλου καὶ γυναικός τινος ἐκ Σαμαρείας ὀνομαζομένης Μαρθάκης. Ὁ τίτλος τοῦ Τετάρχου ἀπεδίδετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν τεσσάρων ἡγεμόνων χώρας τινός, διαιρεθείσης εἰς τέσσαρας ἡγεμόνας, αἵτινες ὠνομάζοντο τετραρχίαι. Εἰς τὴν προκειμένην ὅμως περίπτωσιν ὁ τίτλος οὗτος ἔχει τὴν σημασίαν ἡγεμόνος ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Πράγματι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡ ρ ώ δ ο υ τ ο ῦ Μ ε γ άλου, τὸ κράτος του διηρέθη εἰς τρία μ ό ν ο ν μέρη μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὀνομασθέντων ἐν τ ο ύ τ ο ι ς Τετραρχῶν. Ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας διετέλεσε Τετράρχης Γαλιλαίας καὶ Περαίας ἐπὶ 42 περίπου ἔτη. Οὗτος εἶναι ὁ ἀποκεφαλίσας τὸν βαπτιστὴν τοῦ Κυρίου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλέγχετο διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς συζύγου του καὶ τὰς ἀθεμίτους σχέσεις του μὲ τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. (Ματθ. ΙΔ', 4, 10). Πρὸς τοῦτον, παρεπηδημοῦντα ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀπέστειλεν ὁ Πιλάτος τὸν Κύριον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης αὐτοῦ. (Λακ. ΙΓ', 7-11). Ἀπέθανεν ἐξόριστος εἰς Ἱσπανίαν περὶ τὸ 792 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ἐξορισθεὶς ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καλιγόλα, ὅτε μετέβη εἰς Ρώμην ἵνα ἀπαιτήσῃ τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως.

Ὁ τρίτος Ἡρώδης ἐκ τῶν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἀναφερομένων, εἶναι ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας, ἔγγονος ὡς ἐσημειώθη, τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου καὶ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου. Ὁ τελευταῖος οὗτος Ἡρώδης, οὐδόλως ὑστέρησεν εἰς τὰς κακουργίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τοῦ πάππου καὶ τοῦ θείου αὐτοῦ. Ὑπῆρξε βασιλεὺς ὁλοκλήρου τῆς Παλαιστίνης, ἐκ τῶν πρώτων διωκτῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Οὗτος ἐφόνευσε τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον, τὸν π ρ ῶ τ ο ν Ἀπόστολον μάρτυρα, υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἀδελφὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Οὗτος ἐνέκλεισε τὸν Πέτρον εἰς τὴν φυλακήν, μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦ Ἀγγέλου, θαυμαστὴν τοῦ τελευταίου ἀπελευθέρωσιν, διέταξε τὴν θανάτωσιν τῶν φρουρῶν (Πραξ. ΙΒ', 2-34). Ἀπέθανε μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου (44 μ. Χ.), ὅτε ἦλθεν εἰς Καισάρειαν, ἵνα κατὰ τὸν Ἰώσηπον, παραστῇ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἀγώνων πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου. Παραστατικώτατα περιγράφεται τὸ οἰκτρόν του τέλος ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ εἰς τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων (Πραξ. ΙΒ', 23).

Εἶναι σύμπτωσις ἀτυχεστάτη, ὅτι τὸ ὄνομα Ἡρώδης (υἱὸς ἥρωος) ἐδόθη εἰς τοὺς βλαστοὺς μιᾶς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας τὸ μητρῶον γέμει φόνων, δολοφονιῶν καὶ παντὸς εἴδους κακουργημάτων.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. ΧΡΙΣΤΟΦ. ΚΑΛΥΒΑ

Ἕνας ὡραῖος ποιητικὸς συμβολισμός. Γόνιμοι καὶ δημιουργικαὶ ἀντιθέσεις σ' ἕναν κύκλον τοῦ χρόνου ποὺ κλείνει πάντοτε στερεότυπα μὲ τὰς τέσσαρας ἐποχάς του. Ἀγριότης τῆς φύσεως μ' ὅλον τὸ μεγαλεῖόν της. Ἡ Ζωὴ φαίνεται νὰ τρυπώνῃ εἰς τὸ βάθος τῆς ζεστασιᾶς της. Ἀποβάλλει τὸ χαμόγελο καὶ σκεπάζεται μὲ τὰς πτυχώσεις της ποὺ μοιάζουν μ' ἕνα πολὺ φτηνὸ σεντόνι πτωχοῦ νεκροῦ. Πέφτει τὸ φύλλωμα, μαραίνονται αἱ κορυφαί, ξηραίνεται ὡς τὴ ρίζα καὶ ὁ κορμὸς — σὲ πολλὰ — ἐνῷ τὰ ἄλλα σὰν τοὺς ἡττημένους καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπογυμνοῦνται τῆς ὁμορφιᾶς καὶ εὑρίσκονται ἐκτεθειμένα εἰς τὴν μανίαν τοῦ ψυχροῦ βορρειᾶ, τῆς ἀνεμοθυέλλης, τῶν παγετώνων τοῦ χειμῶνος. Φοβερὴ μὰ καὶ σκόπιμος πάντα νάρκη τὰ ἀγκαλιάζει: Δένδρα καὶ λουλούδια μαζύ. Χειμῶνας! Μ' ὅλες τὶς κακίες του, ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς ὑλικῆς βίας ποὺ ὁδοστρώνει τὰ πάντα μὲ τὴν ἰσχύν της καὶ καταστρέφει τοὺς φορεῖς τῶν αἰωνίων ἀξιῶν, ὄχι ὅμως καὶ αὐτὰς τὰς ἀξίας, γιατὶ τελοῦν ὑπὲρ τὸν τόπον καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον. Ἔχει κι' αὐτός, ὅπως κάθε τὶ ποὺ μεταβάλλεται εἰς τὸν φθαρτὸν τοῦτον κόσμον, ὡρισμένην θητείαν. Μόλις τελειώσει ἡ θητεία του παραδίδει τὴν ὑπηρεσίαν του, θέλει δὲν θέλει, εἰς τὴν λεπτοκαμωμένην καὶ εὐγενικὴν Ἄνοιξιν.

Πάντοτε μὲ λεπτὴ καὶ πολύτιμη φορεσιά. Χωρὶς πτυχὲς στὸ νεανικό της πρόσωπο, χωρὶς σκυθρωπότητες καὶ μελαγχολίες, ὅλο ἀξιόπρεπη χαρὰ καὶ σταθερὴ αἰσιοδοξία. Φέρνει τὸ σῆμα τῆς Νίκης. Γεμάτη ἀνιδιοτέλεια, ξερριζώνει τὰ βλαστήματα τοῦ πόνου, διώχνει τὴ βραχνάδα τῶν πουλιῶν, ὑφαίνει τὶς πολύχρωμες ἐνδυμασίες τῶν φυτῶν, λυτρώνει τὰ σπλάχνα τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀδρανείας. Φουντώνει στὴν καρδιὰ τὸν ἔρωτα τῆς δημιουργίας. Γονιμοποιεῖ τὴν γῆν, τοὺς στείρους ἐγκεφάλους, τὰς στεγνὰς καρδίας καὶ μορφοποιεῖ κάθε καλὸ ζυμάρι ποὺ μένει σκόρπιο καὶ ἀσχημάτιστο, ὕστερα ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ χειμῶνος. Ὄχι ἐκδικητικά. Ὁ ἁγνὸς καὶ καλὸς δὲν ἐκδικεῖται, εἶπεν ὁ Σωκράτης.

Νικάει πάντοτε μὲ τὸ γέλιο τῆς ἀνωτερότητος. Οἱ ἄλλες δυὸ ἐποχές, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀκτινοβολία τῆς Ἀνοίξεως. Γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν ἐνέπνευσαν γόνιμα τόσο πολὺ τοὺς ποιητὰς καὶ γενικῶς τοὺς καλλιτέχνας, ὅσον ἡ μυροβόλος ἄνοιξις.

Παράπλευρα πρὸς τὰς δύο βασικὰς ἐποχάς, τοῦ Χειμῶνος καὶ τῆς Ἀνοίξεως, βαίνουν, ἐξ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπόψεως, ἡ πτῶσις καὶ ἡ ἔγερσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ ἠθικὸς χειμὼν μὲ τοὺς ἀνέμους του, τὰ χιόνια, τοὺς κατακλυσμούς του, ὕστερα ἀπὸ τὴν κατάρα τοῦ Θεοῦ, ἔμεινε μὲ φανερὰ τὰ τεκμήρια τῆς καταστρεπτικῆς μανίας του εἰς τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὰ χαρτιὰ τῆς Ἱστορίας. Εἶναι τόσο γνωστὲς μ' ὅλη τους τὴν θλιβερότητα, οἱ συνέπειες. Ἔπεσαν τὰ φυλλώματα τῆς ντροπῆς, μαράθηκαν τὰ ἄνθη τῆς ἀρετῆς, ἐστείρεψεν ἡ πηγὴ τῆς σκέψεως καὶ τοῦ ἁγνοῦ αἰσθήματος. Ἡ ἠθικὴ γυμνότης, περισσότερον φανερὴ ἀπὸ τὸ ξηρὸ γυμνωμένο, ἀπ' τὸ φύλλωμά του, δένδρο. Θαμμένη κάτω ἀπὸ τὴν ὑλικὴ βία τοῦ κακοῦ ἡ ἠθικὴ ὁμορφιά, αὐτὴ ἡ ζωὴ μὲ τὸν λαχταριστὸ παλμό της, ὑπέμεινε σὰν τὴ φυσικὴ ζωὴ στὸ πέλμα τοῦ τρομεροῦ χειμῶνος, τὴν λῆξιν τῆς θητείας. Ἔτσι ἦταν βαθειὰ τυπωμένη ἡ ἰδέα καὶ ἡ πίστις τῆς ἀπολυτρώσεως εἰς τὰς συνειδήσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός, σὰν μιὰ ἀδιάψευστη πραγματικότητα, τὸ ἐώρτασε καὶ ἡ Ἐκκλησία μας σημαντικά, καὶ τὸ συνδυάζει μ' ἕνα φυσικὸ λυτρωμό: Τὸ λυτρωμὸ τῆς γῆς ἀπὸ τὸν στραγγαλιστήν της: τὸν Χειμῶνα . . . Διὰ τῆς Ἀνοίξεως, τὴν ὁποίαν ἔμψυχος καὶ ἄψυχος φύσις τῆς ψάλλει τώρα τὴν εὐγνωμοσύνην της γιὰ τὴν τόσην καλωσύνη.

Δὲν εἶναι καθόλου ἀφιλοσόφητος ἡ ἰδιαιτέρα ἑορταστικὴ περίοδος τῶν ἡμερῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς μέχρι τοῦ Πάσχα καὶ ἡ τοποθέτησίς της στὸν κόσμο μιᾶς τέτοιας ἐποχῆς. Ἂν μάλιστα δοθῇ ἡ πρέπουσα προσοχὴ στὸ περιεχόμενον τῶν «Χαιρετισμῶν» ποὺ ἀπευθύνονται εἰς τὴν Παρθένον, δι' ἧς ὁ Χριστὸς καὶ δι' οὗ ἡ λύτρωσις, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ ὁποίαν σημασίαν ἔχει ἡ συσχέτησις τῆς ἠθικῆς μας λυτρώσεως πρὸς τὸν κύκλον τῶν δύο ἐποχῶν ποὺ ἀναδιαστέλλονται εἰς φαινόμενα ἀπὸ πλευρᾶς ὠφελιμότητος. Οἱ ὡραῖες ἀντιθέσεις, τὸ ἀνακάτωμα τῶν συναισθημάτων, αἱ εἰκόνες καὶ οἱ ζωντανὲς παραστάσεις, αὐτὴ ἡ μῖξις στοιχείων σὲ σύνολον ἁρμονίας, φανερώνουν τί μεγάλην αἴσθησιν ἔχει κάμει τὸ Μυστήριον τῆς συγκαταβάσεως τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης γιὰ νὰ λυώσῃ τὰ παγόβουνα τῆς ἁμαρτίας. Καὶ χωρὶς νὰ θεοῦται τὸ ἀνθρώπινον εἰς βαθμὸν λατρευτικόν, ἡ Παναγία, ἐξαίρεται ἡ ἠθικὴ ὁμορφιὰ εἰς λογικὸν βαθμὸν συλλήψεως δημιουργικῆς, ποὺ ἑλκύει καὶ συγκινεῖ τὰ βάθη κάθε πληγωμένης καρδιᾶς, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ ὁμοιωθῇ μὲ Ἐκείνην, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπευθύνονται οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς παγκοσμίου συνειδήσεως. Ἐὰν πραγματικὰ τὰ κηρύγματα τοῦ ἄμβωνος καὶ τὰ εἰδικὰ μαθήματα τῶν σχολείων ἀνέλυον ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνθρωπίνου πόθου, μὲ τὴν βαθειά, ἂς ποῦμε,, ἁπλότητα, καὶ δὲν περιωρίζοντο στὰ τυπικὰ ἀναμασήματα, ἡ Θρησκεία μὲ τὰ θεῖα προϊόντα τῆς ἀμολύντου σκέψεως, θὰ προσέφερε ὑπηρεσίαν εἰς εὐρύτερα στρώματα λαοῦ, καὶ θὰ ἀπήλλασε τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς προλήψεως τὴν ζωήν μας. Εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ συγκινήσουμε μᾶζες, ἂν δὲν συγκινηθοῦμε ἐμεῖς πρῶτοι. Νὰ ὅμως ἡ μεγάλη εὐκαιρία!... Χαιρετισμοί!...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ, Πρωτοπρεσβυτέρου
Ἱερ. Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ν. Ὑόρκης

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ

Ἐπάνοδος τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ Andre Gide εἰς τὴν Χριστιανικὴν Κοσμοθεωρίαν

Κάθε κοσμοθεωρία ποὺ στηρίζεται ἐπάνω εἰς βάσεις σαθρὰς ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ πέσῃ. Πολὺ πιθανὸν εἰς τὴν ἀρχὴν νὰ δελεάζῃ ἀλλὰ τὸ δέλεαρ αὐτὸ εἶναι ἀπατηλόν. Μὲ τὸν καιρὸν ἐμφανίζεται ἡ πραγματικὴ μορφή του. Εἶναι ἀδύνατον ἐπ' ἄπειρον νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ βασίλειον τῆς βίας καὶ τῆς ἀδικίας. Τοιοῦτον ἕνα φαινόμενον παρατηροῦμεν εἰς τὰς ἡμέρας μας. Πρόκειται περὶ τῆς κομμουνιστικῆς κοσμοθεωρίας. Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Μόσχαν κατὰ τὸ 1918, οἱ ἀφελεῖς ἐπίστευσαν εἰς τὴν παγκόσμιον εἰρήνην. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς νέας αὐτῆς ἐπαγγελίας ὁλοένα ηὔξανον. Ἡ προπαγάνδα ὠργίαζεν. Μᾶς ἔφερεν ὡς παράδειγμα κοινωνικῆς ἀναπλάσεως τὴν Ρωσσίαν. Τὴν περιέγραφεν ὡς ἐπίγειον παράδεισον. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ἔξω νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν. Τοὺς ἠμπόδιζε τὸ σιδηροῦν παραπέτασμα. Καὶ ὅσοι κατώρθωναν νὰ ὑπερπηδήσουν τὰ ἐμπόδια καὶ νὰ τὸν μελετήσουν ἐκ τοῦ πλησίον, μετέβαλλον φρονήματα καὶ ἀπηρνοῦντο τὴν πλανεύτραν κοσμοθεωρίαν. Καὶ τότε αὐτὴ πολὺ εὐστόχως παρωμοιάζετο μὲ ἐκεῖνο ποὺ λέγει ἡ Ἁγία Γραφὴ διὰ τοὺς Φαρισαίους ὅτι «εἶναι τάφοι ἐξωτερικῶς ὡραῖοι, ἀλλὰ μέσα των ὑπάρχει δυσοσμία ἀφόρητη».

Τοιούτους διανοουμένους, αὐτόπτας μάρτυρας τῆς καταστάσεως, θέλω νὰ σᾶς παρουσιάσω σήμερον. Ἦσαν ἄλλοτε φανατικοὶ κομμουνισταί. Εἶναι ἐξ τὸν ἀριθμόν, οἱ ἑξῆς:

α) Ὁ Arthur Koestler, γεννηθεὶς τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1905 εἰς τὴν Βουδαπέστην τῆς Οὐγγαρίας. Εἶχεν ἐγγραφῇ εἰς τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα τὸ 1931 καὶ τὸ ἀπεκήρυξε τὸ 1938.

β) Ὁ Ignasio Silone, Ἰταλός, κομμουνιστὴς τρομερός, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὸν φασισμόν, καὶ τὸ 1930 ἀπαρνηθεὶς τὰς ὑποσχέσεις τῆς Μόσχας.

γ) Ὁ Richard Wright, Νέγρος, γεννηθεὶς τὸ 1908 εἰς Natcez, Mississippi, πολὺ φανατικὸς ὀπαδὸς τῶν Σοβιὲτ καὶ ἀπαρνηθεὶς τὴν ἰδεολογίαν των.

δ) Ὁ Louis Fisher, γεννηθεὶς εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν τὸ 1898 καὶ παίξας σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν κομμουνιστικὴν κίνησιν. Ἐπανελθὼν εἰς τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς, καταγίνεται νὰ συγγράψῃ τὴν βιογραφίαν τοῦ Γκάνδη.

ε) Stephen Spender, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1909, ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ὀξφόρδην. Τὸ 1937 ἠσπάσθη τὸν κομμουνισμὸν καὶ ὀλίγον διάστημα ἔμεινεν εἰς αὐτόν, διότι κατενόησε τὴν σαθρότητά του.

στ) Ὁ Andre Gide, γεννηθεὶς τὸ 1869 εἰς τὸ Παρίσι. Συγγραφεὺς καὶ διανοούμενος περίφημος, Ἀκαδημαϊκός, ἐμελέτησε τὸ κομμουνιστικὸν σύστημα πρὸς τὸ ὁποῖον ἔτρεφε μεγάλην συμπάθειαν. Τὸ 1936 ἐπεσκέφθη τὴν Ρωσσίαν καὶ ἔγραψε τὰς ἐντυπώσεις του. Περὶ αὐτοῦ θὰ ἀσχοληθῶ εἰς τὸ ἄρθρον αὐτό. Ἀντλῶ δὲ τὰς πληροφορίας ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Richard Crosmen, τὸ ἐπιγραφόμενον «The God that is failed». Ἐκεῖ βλέπει κανεὶς αὐθεντικὰς μαρτυρίας περὶ τῆς μεταστροφῆς τῶν ἐξ αὐτῶν διανοουμένων. Ἂς ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν Γάλλον Ἀκαδημαϊκόν.

Αὐτὸς δὲν ἦτο τυχαῖος. Ἐπέτυχεν ἐπιστημονικοὺς τίτλους ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ τὴν Ὀξφόρδην. Συνέγραψε πολύτιμα βιβλία Les Mourritures Terrestres, La Porte etroite, La Symphonie Pastorale, Les Faux Monnayeurs, Oedipe, Thesde, κ. ἄ., καὶ πλεῖστα ἄρθρα εἰς τὸ «Journal». Ἐτιμήθη μὲ τὸ βραβεῖον Nobel καὶ ἓν ἐκ τῶν ἔργων του ἐβραβεύθη ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν.

Αὐτὸς ἦτο θαμβωμένος ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, τὸν «individualisme». Ὅταν τὸ 1922 ἐπεσκέφθη τὰς Γαλλικὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἶδε τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰθαγενῶν, ἐπέστρεψε διαφορετικός. Διεκήρυξε τὴν γνώμην του ὅτι «ἡ εὐτυχία ἡ ἀτομικὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ κάμῃς τοὺς ἄλλους εὐτυχεῖς». Ἐνόμισε δὲ ὅτι τὸ ἰδεῶδες αὐτὸ εὑρίσκεται εἰς τὴν Ρωσσίαν. Δὲν ἦτο δὲ ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἠσχολεῖτο μὲ τὰ κοινωνικὰ ζητήματά της. Καὶ προηγουμένως ἀκόμη, κατὰ τὸ 1922, ποὺ ἑωρτάζετο ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως Ντοστογιέφσκυ, ἔκαμε σειρὰν διαλέξεων περὶ τοῦ ἔργου του. Ὅταν δὲ ἤρχισε νὰ διαδίδεται ἡ κομμουνιστικὴ θεωρία ἐνόμισεν ὅτι πλησιάζει ἡ λύσις τῶν προβλημάτων διὰ τὴν ἄρρωστη ἀνθρωπότητα· ἔγραψε δὲ εἰς τὴν ἐφημερίδα του ὅτι πιστεύει εἰς τὸν κομμουνισμόν, διότι ἐμφανίζει μίαν νέαν καὶ καλλιτέραν μορφὴν τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τώρα ἂς τὸν παρακολουθήσωμεν ἀφ' ὅτου εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ρωσσίαν κατὰ τὸ 1936. Μόνον ἔτσι θὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν ριζικὴν μεταβολὴν τῶν φρονημάτων του. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τὸν περιεποιήθησαν λαμπρά. Εἶχεν ἰδιαίτερον αὐτοκίνητον, ἔμενεν εἰς πολυτελὲς δωμάτιον καὶ ἔτρωγεν εἰς ἀριστοκρατικὰ ἑστιατόρια καὶ κέντρα χλιδῆς. Τὸ πᾶν τοῦ ἐφαίνετο χαρούμενον. Ἦτο φιλοξενούμενος τῶν Ρώσσων συγγραφέων ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὴν εὔνοιαν τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως. Σιγὰ - σιγὰ ὅμως, παρετήρει ὅτι

εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἄλλοτε καπιταλισμοῦ τῆς Ρωσσικῆς Αὐλῆς, ἐνεφανίσθη ἕνα ἄλλο εἶδος τυραννίας. Ἤρχισαν νὰ δημιουργῶνται νεαι τάξεις. Αὐτοὶ ποὺ ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀπετέλουν τὴν ἀριστοκρατίαν μὲ ὅλας τῆς Τσαρικῆς τάξεως τὰς κακίας, ὁ δὲ λαὸς ἦτο θυθισμένος εἰς τὴν πτώχειαν καὶ τὴν κακομοιριάν. Ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ χαμογελᾷ διὰ νὰ μὴ ὁδηγηθῇ εἰς τὴν Σιβηρίαν. Ἡ μὲν Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἐπεκράτησεν ὅμως τῆς Σταλινικῆς ἀριστοκρατίας. Διὰ τοῦτο οἱ ἀγρόται καὶ οἱ ἐργάται τῶν ἐργοστασίων ἦσαν ἀπηλπισμένοι ἀπὸ τὸν τυραννικὸν ζυγὸν τοῦ σοβιετικοῦ συνδικαλισμοῦ. Δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ὁ δυστυχὴς νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του ὅταν τὸ ἐπεθύμει, οὔτε ἦτο ἐλεύθερος νὰ σταθῇ ἐκεῖ ποὺ τὸν συνέδεον προσωπικαὶ συμπάθειαι καὶ συμφέροντα. Ἡ ἐλαχίστη δὲ ἀντίστασις εἶχεν ὀλεθρίας συνεπείας. Ἐπίσης καὶ οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ καλλιτέχναι συνήντων τὰς αὐτὰς δυσκολίας. Ἡ καλλιτεχνία καὶ ἡ διανόησις εὑρίσκοντο ἐν κινδύνῳ ὅταν ἔκαμε κριτικὴν καὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ κόμματος. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων του ὁ Gide φέρει τὸ ἑξῆς παράδειγμα. Κατώρθωσε, λέγει, νὰ ἀνακαλύψῃ κάποιον περίφημον ἐπιστήμονα, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ὁ ὁποῖος μόλις ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰς φυλακάς. Τὸ ἔγκλημά του ἦτο ὅτι εἶχε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς γνώμης του ποὺ δὲν συνεφώνει μὲ τὴν σοβιετικὴν νοοτροπίαν. Ὅταν δὲ ἤθελον νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν ξένοι ἐπιστήμονες προσεποιεῖτο τὸν ἀδιάθετον διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃ τὸν πρὸς τὴν ἐξορίαν δρόμον. Ὅλα θὰ ἔπρεπε νὰ τείνουν πρὸς δόξαν τοῦ Στάλιν. Ἡ εἰκών του ἦτο παντοῦ, τὸ ὄνομά του εἰς τὰ χείλη ὅλων, ὁ ὕμνος του εἰς κάθε δημόσιον λόγον. Τὸ τοιοῦτον, βέβαια, δὲν προήρχετο ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Δικτάτορα, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ φόβον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Gide ἦτο περίεργος νὰ δῇ τὶ συνέβαινεν εἰς τὸ γενέθλιο χωριὸ τοῦ Στάλιν, τὸ Γκόρι τῆς Τυφλίδος, τὸ ἐπεσκέφθη. Ἐκεῖ εὗρε θερμὴν ὑποδοχήν. Ἐθεώρησε δὲ καλὸν νὰ σταματήσῃ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ χωριοῦ διὰ νὰ στείλῃ συγχαρητήριον τηλεγράφημα εἰς τὸν Στάλιν. Καὶ εἰς αὐτὸ ἔγραψε τὴν φράσιν «διερχόμενος κατὰ τὴν θαυμασίαν μου διαδρομὴν διὰ τοῦ Γκόρι, θεωρῶ καλὸν νὰ σ ᾶ ς ἐκφράσω εὐχαριστίας». Ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς τοῦ ταχυδρομείου εἶπεν ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ σ ᾶ ς ὅταν ἀπευθύνεται κανεὶς πρὸς τὸν Στάλιν, ἀλλὰ νὰ προσθέσῃ «σᾶς τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐργατῶν ἢ τὸν Κύριον τοῦ λαοῦ». Τότε ὁ Gide ἐνόησεν ὅτι εἰς τὴν Ρωσσίαν ἐξέλιπεν ἡ ἀνθρωπίνη ἀξιοπρέπεια καὶ ὅτι ὑπῆρχεν ἕνα χάσμα δυσυπέρβλητον μεταξὺ τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν διαφέρει ἀπὸ μηχανὴν - κτῆνος. Τόση ἦτο ἡ δουλοπρέπεια. Ὁσάκις δὲ ὁ Gide ἐπρόκειτο νὰ ἐκφωνήσῃ λόγον, ἦτο ἀνάγκη, καθ' ὑπόδειξιν, νὰ διορθώνῃ μερικὰς φράσεις, π. χ., ὅταν ἀνέφερε τὴν φράσιν «προορισμὸς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας εἶναι κλπ.», ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ καὶ τὸ ἐπίθετον «ἔνδοξος προορισμός». Εἰς δὲ τὸν καθιερωμένον τύπον τῆς ἱστορίας ποὺ φέρουν μερικοὶ ἄνδρες τὸ ὄνομα «μέγας», ὡς Μέγας Ἀλέξανδρος, Κάρολος ὁ Μέγας, Μέγας Ναπολέων, κ. ἄ., ἦτο ἀπαραίτητον νὰ σθυσθῇ ἡ λέξις «μέγας», διότι «μέγας» εἶναι μόνον ὁ Στάλιν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἀπέφευγε νὰ ὁμιλῇ πλέον. Καὶ ὁ διάσημος Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς ἀπογοητευμένος διὰ τὴν ἀπάτην του, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ διεκήρυξε παντοῦ ὅτι ὁ πολιτισμὸς θὰ περισωθῇ, ὅταν ὁ κόσμος στραφῇ πρὸς τὴν Χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ

Ὑπὸ ΕΜ. ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Καθηγητοῦ Θεολογίας

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδόσεως εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, εἶναι ἕνα θέμα ποὺ σοβαρὰ πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς παιδαγωγοὺς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς. Ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀγωγὴ τῆς νέας κυρίως γενεᾶς κατὰ τὰς πατρικάς μας παραδόσεις, πρέπει νὰ ἐκκαθαρίσουν κατὰ τρόπο ἀπόλυτα ἱκανοποιητικὸ τὸ βάθος καὶ τὸ περιεχόμενο ποὺ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν καθημερινὰ ἐπαναλαμβανομένη φράσι: «Ἑλληνορθόδοξος παράδοσις». Καὶ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο, γιατὶ δὲν εἶναι νοητὸ νὰ ζητοῦμε νὰ προσφέρουμε ὡς ἱερὰ παρακαταθήκη στὰ παιδιά μας ἀξίες τὶς ὁποῖες εἴμεθα ἀνίκανοι νὰ ἑρμηνεύσωμε ἱκανοποιητικά. Ἐπίσης, κατὰ τὴ δική μας λογική, ἂν κάποτε ἡ χοάνη τῆς παραδόσεως τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς καταβροχθίσῃ κάθε στοιχεῖο Ἑλληνικὸ ἀπὸ τὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν μας, θὰ ὀφείλεται καὶ στὸ ὅτι ποτὲ δὲν προσφέρθηκε σὲ μιὰ πλήρη καὶ ὁλοκληρωμένη ἑρμηνεία ἡ Ἑλληνορθόδοξος παράδοσίς μας ἀπὸ ἕνα σύγχρονο προφήτη καὶ δραματιστή. Τοῦτο εἶναι κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο πεινασμένα φωνάζει ἡ ψυχὴ τῶν νέων μας καὶ τὸ ὁποῖο ζητάει γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ὁπλισθῇ καὶ νὰ πολεμήσῃ μὲ ἴσους ὅρους. Καθημερινὰ ἐκδίδονται χιλιάδες βιβλία, ποὺ φέρνουν στὸ φῶς τὰ ζωτικὰ σημεῖα τῆς Δυτικῆς Χριστιανικῆς Παραδόσεως. Μὲ λύπη ὅμως, βλέπει κανεὶς ὅτι ἡ δική μας βιβλιογραφία εἶναι φτωχὴ γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τῆς Ἀνατολικῆς Χριστιανικῆς μας Παραδόσεως. Μονάχα σὰν ἐλπιδοφόρο φῶς ὑπάρχουν διαλεχτὲς προσπάθειες τῶν Ρώσσων ὀρθοδόξων θεολόγων, ποὺ ὁ καταστρεπτικὸς ἄνεμος τῆς κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως μετεφύτευσε στὴ Γαλλία. Μὰ οἱ προσπάθειες αὐτὲς δὲν καλύπτουν τὸ ἔδαφος ποὺ ἀ-

νήκει σὲ μᾶς. Ὕστερα, ὁ Ἀνατολικὸς Ὀρθόδοξος Χριστιανισμὸς ἔχει χαρακτῆρα ἑλληνικὸ καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἑρμηνεία του τὴν ζητᾷ ἀπὸ μᾶς τοὺς Ἕλληνας Ὀρθοδόξους. Εἶναι παληὸ καὶ γι' αὐτὸ καλὸ κρασὶ ἡ παράδοσίς μας, μὰ ποτὲ δὲν βάζουν τὸ καλὸ κρασὶ σὲ ἀσκοὺς παλαιούς. «Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς» (Ματθ. 917). Οἱ παλαιοὶ ἀσκοὶ θὰ σπάσουν, καὶ τὸ πολύτιμο προϊὸν θὰ χαθῇ. Ἂν δὲν βρῇ λοιπὸν τὸν ἐμπνευσμένο ἑρμηνευτή της ἡ παράδοσίς μας, εἶναι λογικὸ νὰ σβύσῃ μέσα στοὺς φτωχοὺς ἐνθουσιασμοὺς τῶν ταπεινῶν φορέων της.

Μιὰ προφητικὴ ἑρμηνεία τῆς παραδόσεώς μας θὰ φέρῃ στὸ φῶς τὴν μεγάλη της ἀξία καὶ σὰν παιδαγωγικοῦ μέσου καὶ δυνάμεως. Μὰ τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶναι γιὰ τοὺς δικούς μας ἀδυνάτους ὤμους. Τὸ περιμένουμε ἀπὸ τὸν ἐκλεκτόν. Στὸ ἄρθρο μας αὐτὸ θὰ μιλήσουμε γενικῶς περὶ τῆς παραδόσεως, τῆς ἀξίας της καὶ μιᾶς δυνατῆς ἐκπαιδευτικῆς της χρήσεως, κι' ἂς θεωρηθῇ αὐτὸ σὰν μιὰ ἀπαραίτητη εἰσαγωγὴ στὸ πιὸ εἰδικὸ καὶ λεπτὸ θέμα τῆς ἑρμηνείας τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεώς μας.

Εἰς ἕνα ἀτελῆ μὰ λογικὸ ὁρισμό, θὰ λέγαμε ὅτι παράδοσις εἶναι ὅλη ἡ κληρονομία τῆς μακρᾶς ἀνθρώπινης ἱστορίας μας. Ἡ ὑλικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος, οἱ νόμοι, οἱ θεσμοί, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα, κάθε ζωντανὴ κληρονομία τοῦ παρελθόντος, ἀποτελεῖ τὴν παράδοσιν. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὸ τὸ γενικὸν παρελθόν, ὑπάρχει καὶ τὸ εἰδικὸ παρελθὸν τῆς φυλετικῆς ὁμάδος, στὴν ὁποία ἀνήκουμε. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἔχει ἄμεσο σχέσι μὲ μᾶς καὶ ἐνεργεῖ μέσα μας σὰν μιὰ ὑποχρεωτικὴ πραγματικότης. Ὅ,τι οἱ πατέρες μας δημιουργήσανε καὶ γιὰ ὅ,τι δώσανε τὸ αἷμα καὶ τὸν ἱδρῶτά τους, ἀποτελεῖ ἀξίαν ζωῆς καὶ γιὰ μᾶς. Ἐὰν ζητήσουμε νὰ ἀρνηθοῦμε τὸ παρελθὸν αὐτό, εἶναι σὰν νὰ ζητοῦμε νὰ ἀρνηθοῦμε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. Εἶναι ἕνα «Collective unconscious» στὴν γλῶσσα τοῦ ψυχολόγου Jung, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶναι ἀδύνατο νὰ ξεφύγουμε.

Ἐὰν ἀναλύσουμε κάθε τι ποὺ δημιουργοῦμε καὶ σφραγίζουμε μὲ τὴν λέξι καινούργιο, θὰ δοῦμε ὅτι τοῦτο ὑπῆρξε κατὰ ἕνα τρόπο στὸ παρελθόν. Ὅ,τι εἶναι καινούργιο, εἶναι πιὸ πολὺ στὸ σχῆμα, ἐνῷ στὴν οὐσία ὑπῆρχε στὸν κύκλο τῆς ζωῆς. Τὸ καινούργιο σχηματίζουν οἱ πρωτότυποι συνδυασμοὶ τοῦ ἀνθρωπίνου μυαλοῦ ἢ οἱ δυνατὲς ἀναπνοὲς τῆς πνευματικῆς μας ὑποστάσεως. Μὰ τόσο τὸ μυαλό, ὅσο καὶ τὸ πνεῦμά μας ἀντλοῦνε ἀπὸ τὸν προϋπάρχοντα κόσμο τῶν μυστικῶν δυνάμεων ποὺ φτερουγίζουν στὸν ἀπέραντο κόσμο μας. Προϋπῆρχαν τὰ κύματα ποὺ συλλαμβάνει τὸ ραδιόφωνό μας καὶ προϋπῆρχαν στὰ ἀνεξερεύνητα βάθη τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ οἱ ὑψηλὲς ἰδέες ποὺ ἀποκαλύψανε οἱ μεγάλοι ἄνδρες καὶ οἱ προφῆται. Οἱ ἰδέες αὐτὲς ἕως τὴν ἐποχὴ ποὺ στὴν γόνιμο μῆτρα ἑνὸς πρωτοπόρου πνεύματος πήρανε τὴν ἀνθρωπίνως κατανοητὴ ὑπόστασί τους, μᾶς παρεδίδοντο ὡς ἕνας κόσμος ἀκατανοήτων μυστικῶν, ἕνας κόσμος, ὁ ὁποῖος ζητοῦσε τὸν ἑρμηνευτή του. Ἐνεργήσανε, σὰν μιὰ ὑφισταμένη πραγματικότης, ἕνα φῶς ποὺ ἦταν τόσο ἰσχυρό, ὥστε νὰ εἶναι σκοτάδι στὰ μάτια τῶν πολλῶν κι' ἀποκαλύφθηκε μ' ὅλη του τὴν λαμπρότητα στὰ ἰσχυρὰ μάτια τοῦ ἑνός.

Ὑπάρχει λοιπόν, μιὰ συνάρτησις, ἕνας δεσμὸς τοῦ καινούργιου πρὸς τὸ παραδεδομένο. Κι' ἐνῷ ὁ δεσμὸς αὐτὸς εἶναι φανερὸς στὰ μάτια τοῦ δημιουργοῦ, εἶναι πάντα δύσκολο νὰ τὸν δῇ ὁ μέτριος καὶ μέσος ἄνθρωπος. Γιὰ τὸν μέσο ἄνθρωπο εἶναι σχεδὸν ἀκατανόητο τὸ ὅτι «Conservation is indispensable element in Creation», κατὰ τὴν φράσι τοῦ Ἄγγλου παιδαγωγοῦ P. Nunn. Ἐκτός, ἐὰν ὁ μέσος ἄνθρωπος εἶναι βαπτισμένος στὰ νερὰ τῆς Χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης. Στὰ μάτια ἑνὸς Χριστιανοῦ, τὰ ἴδια πράγματα παίρνουν διαφορετικὴ ὄψι, γιατὶ ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶναι αἰχμάλωτος στὰ χέρια τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγωϊσμοῦ. Εἶναι πάντα ἄνθρωπος τῆς συνδιαλλαγῆς ὁ καλὸς Χριστιανὸς καὶ μπορεῖ νὰ βρίσκῃ τὸ νόημα καὶ τὴν συνέχεια σὲ ὅλες τὶς ὄψεις τῆς ζωῆς. Καὶ προπαντὸς εἶναι ταπεινός. Ἡ ταπεινοφροσύνη αὐτὴ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ πετάξῃ ὡς ἄχρηστο βάρος τὴν κληρονομία τῶν πατέρων του. Ἀντίθετα, τὸν βοηθᾷ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὶς ζωτικὲς δυνάμεις ποὺ βρίσκονται μέσα της.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστιανισμὸς ἔλαμψε στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων σὰν τὸ ἀπόλυτα καινούργιο. Καὶ ἦταν κάτι τὸ ἐκπληκτικὰ καινούργιο. Μιὰ νέα κλίμαξ πνευματικῶν ἀξιῶν προσφέρθηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς παρουσιάζεται ὡς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ προβάλλει τὴν τήρησιν τῆς θείας του διδασκαλίας, ὡς τὸν μόνο δρόμο γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς χαρᾶς. Καὶ ὅμως: Ὁ Θεὸς τοῦ Ἰησοῦ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς διδασκαλίας του ὑπῆρχε ὡς «σπερματικὸς λόγος» ἀνάμεσα στὶς ἰδέες τῶν φιλοσόφων τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου. Μὰ καὶ ὅ,τι νέο φέρει, τὸ ἀντλεῖ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ: «Τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 840). Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν οἱ ἁπλοὶ καὶ οἱ ταπεινόφρονες τὴν κατανοήσανε, γι' αὐτὸ στοὺς ἁπλοὺς καὶ ταπεινόφρονες ἄνοιξε ὁ Χριστὸς τὴν πόρτα τῆς οὐρανίας Του βασιλείας.

Ἐφ' ὅσον λοιπόν, ἡ παράδοσις εἶναι μιὰ πραγματικότης, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ μέσα στὶς φλέβες τῆς ὑπάρξεώς μας, κάθε προσπάθεια νὰ τὴν ἀρνηθοῦμε, θὰ εἶναι καταστρεπτική. Ἀντίθετα, ἡ ἀναγνώρισις τῆς δυνάμεώς της, φέρνει μιὰ νέα ζωτικὴ ἀξία μὲ πλουσίους χυμοὺς στὸν κύκλο τῆς ζωῆς μας. Τὴν ἀξία αὐτὴ πρέπει νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν ὅσοι ἔχουν στὰ χέρια τους τὴν εὐθύνη τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν μας.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η 25η ΜΑΡΤΙΟΥ, εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων. Εἶναι ἑορτὴ τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἑορτὴ τῆς Πατρίδος. Ἑορτὴ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πνευματικῆς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἑορτὴ τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἀπὸ τὴν μακραίωνα δουλείαν, καὶ πάλιν διὰ τῆς χάριτος τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ. Καὶ ἀναφέρεται μὲν εἰς συγκεκριμένα πανύμνητα θρησκευτικὰ καὶ ἐθνικὰ γεγονότα, ἐνσαρκώνει ὅμως ὁλόκληρον τὴν ἀθάνατον παράδοσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, τὴν παλαιὰν καὶ τὴν πρόσφατον, καὶ ἀποτελεῖ αἰώνιον ὑπόμνησιν τῶν μεγαλουργημάτων τοῦ συνδέσμου θρησκείας καὶ πατρίδος. Πρὸ παντὸς ἡ Ἑλλὰς τῆς σήμερον ἔχει νὰ ἀντλήσῃ σωβαρότατα διδάγματα διὰ τὸ μέλλον της ἀπὸ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς 25ης Μαρτίου. Μόλις τώρα ἀκόμη βηματίζει πρὸς τὴν ἀνασυγκρότησιν ἐκ τῆς τελευταίας ἀνιστορήτου ἐθνικῆς περιπετείας καὶ τὰ συσσωρευόμενα ὁλονὲν εἰς τὸν διεθνῆ ὁρίζοντα ἀπειλητικὰ νέφη τὴν καλοῦν καὶ πάλιν εἰς συναγερμὸν δι' ἐνδεχομένας νέας δοκιμασίας. Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἔχει πεῖραν τῆς σωζούσης πίστεως καὶ αὐτὴν πρέπει νὰ ἀναλάβῃ, ἐφ' ὅσον δίδεται ὁ καιρός.

* * *

ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΗΡΩΤΗΘΗ μία Κατηχήτριά μας, ἂν προσεύχεται, καὶ ἀπήντησε καταφατικῶς. Εἰς δευτέραν ἐρώτησιν, εἰς ποίαν γλῶσσαν προσεύχεται, ἡ ἀπάντησίς της ἦτο: «Πρῶτα προσεύχομαι εἰς τὴν Ἑλληνικήν, γιατί, μοῦ φαίνεται, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα ποὺ καταλαβαίνει ὁ Θεός. Ἔπειτα, ἐπαναλαμβάνω τὰ ἴδια λόγια εἰς τὴν Ἀγγλικήν, γιατὶ αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα, ποὺ ἐγὼ καταλαβαίνω καλύτερα»! Ὑπεβλήθη καὶ τρίτη ἐρώτησις, διατί νομίζει ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ γλῶσσα ποὺ καταλαβαίνει ὁ Θεός. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις: «Γιατὶ εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ἐγράφη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν μοῦ ὁμιλεῖ ἀκόμη ὁ Χριστὸς κάθε Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν»! Ἡ διαλογικὴ αὐτὴ συζήτησις, ἡ ὁποία φυσικά, ἔγινεν εἰς τὴν ἀγγλικήν, προκαλεῖ συγκίνησιν, διότι εἰς τὴν συνείδησιν τῆς νέας, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Θεοῦ. Προκαλεῖ ὅμως καὶ ἀπογοήτευσιν, διότι ἡ νέα μας ἐξακολουθεῖ νὰ ἀγνοῇ αὐτὴν τὴν γλῶσσαν. Νὰ κατονομάσωμεν τοὺς ὑπευθύνους; Εἰς τίποτε δὲν ὠφελεῖ. Καλύτερα ἂς εὐχηθῶμεν νὰ τεθοῦν τὸ συντομώτεορν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ νέα μορφωτικὰ μέτρα τῆς Ἱερᾶς μας Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀλλ' ἂς προσφέρῃ, πρῶτον, ἡ ὁμογένεια τὰ οἰκονομικὰ μέσα πρὸς τοῦτο, δηλαδὴ τὸ Δεκαδολλάριον.

Η ΖΩΗ

ΜΕ ἀγαλλίασιν ψυχῆς παρακολουθοῦν οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, ἄλλοι ἀπὸ κοντὰ καὶ ἄλλοι μακρόθεν, τὴν πνευματικὴν δρᾶσιν τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή». Ἡ σκέψις ἀνατρέχει πρὸς τὰ ὀπίσω, ὀλίγα σχετικῶς ἔτη, διὰ νὰ θαυμάσῃ μίαν ὁμάδα ἀφωσιωμένων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπεδύθησαν εἰς γιγάντιον ἀγῶνα διὰ νὰ προκαλέσουν, ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου, ἀσυγκράτητον ρεῦμα χριστιανικῆς ἀναγεννήσεως καὶ νὰ μεταβάλουν τὸν χέρσον ἀγρὸν τῆς Ἐκκλησίας εἰς εὔφορον πνευματικὸν γεώργιον. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εὗρεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν διαπρυσίους Εὐαγγελιστὰς καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ θεοφόρους κήρυκας. Διὰ τοῦτο, παρὰ τὰς ἀντιδράσεις ἐκεῖθεν, ὅπου οὐκ ἔδει, καὶ τὰ ἐμπόδια ἐκείνων, ἐξ ὧν οὐκ ἀνεμένετο, ἔπνευσε συντόμως πνοὴ ζωῆς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία κατώρθωσε νὰ ἐπηρεάσῃ εὐεργετικῶς οὐ μόνον τὴν ἐκκλησιαστικήν, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοσίαν σκέψιν τοῦ τόπου. Ἀναρίθμητοι ψυχαὶ τοὺς εὐλογοῦν εὐγνωμόνως, διότι ἐγνώρισαν δι' αὐτῶν τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Ὁ Κύριος ἂς εὐλογῇ τὴν «Ζωὴν» καὶ τὸ ἔργον της. Ἂς ἀναδεικνύῃ δὲ συνεχῶς περισσοτέρους μιμητὰς καὶ ὀλιγωτέρους ἐπικριτὰς αὐτοῦ.

* * *

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΙΣ τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, τοῦ περιοδικοῦ «Church Management», μεταξὺ τῆς ἄλλης ἐκλεκτῆς ὕλης, ὑπάρχει καὶ μία θαυμασία ὁμιλία ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «What to do with your burdens». Τὸ περιεχόμενόν εἶναι παραστατικὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἀφομοίωσίς της ἔρχεται εὔκολος καὶ ἀβίαστος χάρις εἰς τὰ ζωντανὰ παραδείγματα, μὲ τὰ ὁποῖα εἶναι διηνθισμένη. Καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα αὐτά, τὰ ὡραιότερα εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν πλουσιωτάτην Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ ἱστορίαν. Θὰ ἐνόμιζε λοιπὸν κανείς, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἐξάπαντος Ἕλλην. Καὶ ὅμως εἶναι ὁ Rev. Clarence E. Macartney, Minister of the First Presbyterian Church in Pittsburgh, Pa. Δὲν γνωρίζομεν τὸν ἄνθρωπον καὶ ἑπομένως δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐκφέρωμεν γνώμην, ἂν ἐδανείσθη τὰ παραδείγματα κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς πηγὰς ἢ μέσῳ ἀγγλικῶν μεταφράσεων. Ὁπωσδήποτε, τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν εἶναι ὅτι ὁ ξένος αὐτὸς ἱεροκήρυξ, ποτισμένος μὲ τὰ νάματα τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, χρησιμοποιεῖ τὸ φῶς της διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν προβλημάτων. Καὶ κάτι ἄλλο. Δίδει διδακτικώτατον μάθημα εἰς τοὺς ἰδικούς μας ἱεροκήρυκας καὶ λογίους, οἱ ὁποῖοι, κατὰ φυσικὸν λόγον, εἶναι φορεῖς καὶ ἑρμηνευταὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἰανουαρίου 30, 1951

Εὐλαβέστατοι Ἱερατικοὶ Προϊστάμενοι τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἀγαπητοί μου συνεργάται ἐν Κυρίῳ,

Εἰσελθὼν ἀπὸ τῆς 15ης παρελθόντος Δεκεμβρίου εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Ἀρχιερατικῆς μου διακονίας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, θεωρῶ ἐπιβεβλημένον καθῆκον ὅπως ἐπικοινωνήσω διὰ τῆς παρούσης μεθ' ὑμῶν, τῶν ἐν Κυρίῳ συνεργατῶν μου, ἵνα ἀνακοινώσω καὶ αὐθις τὰς σκέψεις μου ἐπί τινων σημείων τῆς ἱερατικῆς ὑμῶν διακονίας.

α) Καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ὑπενθυζίζω εἰς πάντας ὑμᾶς τὴν πρώτην μου πατρικὴν ἐγκύκλιον, τὴν ἀφορῶσαν τὴν ὁμοιομορφίαν ἥτις δέον νὰ ἐπικρατῇ ἐν τῇ τελέσει τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν λοιπῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας. Ὀφείλω δυστυχῶς, νὰ τονίσω ὅτι δὲν συνεμορφώθησαν ἅπαντες οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πρὸς τὴν ἐγκύκλιον ἐκείνην. Ἱκανοὶ Ἱερεῖς ἐξακολουθοῦν νὰ περικόπτουν μέρη τινα τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν Ἁγιωτάτων Μυστηρίων καὶ ἄλλοι νὰ συνεχίζουν καινοτομίας ξένας πρὸς τὴν ἱερὰν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ καθοδηγητικὰ ἱερὰ κείμενα τοῦ Εὐχολογίου καὶ τοῦ Τυπικοῦ.

Ὑστάτην ἔκκλησιν πατρικὴν ποιούμεθα διὰ τῆς παρούσης, παρακαλοῦντες αὐτοὺς καὶ ἐντελλόμενοι ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν τάξιν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὴν διαγραφομένην εἰς τὰ ὡς ἄνω δύο Ἐκκλησιαστικὰ ἱερὰ βιβλία. Πᾶσα δὲ παράβασις μετὰ τὴν ὑπόδειξιν ταύτην, μερίμνῃ καὶ τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, θὰ τίθεται ὑπ' ὄψιν τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν λειτουργούντων παρ' ἑκάστῃ Ἐπισκοπικῇ περιφερείᾳ, διὰ τὰ περαιτέρω.

β) Προτρεπόμεθα ὑμᾶς ὅπως παύσητε ἀναγιγνώσκοντες ἁπλῆν συγχωρητικὴν εὐχὴν ἐπὶ τῶν μελλόντων νὰ κοινωνήσωσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀντὶ νὰ ὑποδεικνύετε εἰς αὐτοὺς τὸ ἱερὸν καὶ ἐπιβεβλημένον καθῆκον ὅπως ἐξομολογῶνται. Ἡ Ἱερὰ ἐξομολόγησις εἶναι ἐκ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ὑποχρεωτικῶν τοιούτων. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταργήσῃ κανεὶς τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος, τοῦ χρίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, διότι ἄνευ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν Χριστιανόν, τοιουτοτρόπως καὶ ἐξ ἴσου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταργήσῃ τὸ μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν Χριστιανόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Κληρικὸν τὸν περιφρονοῦντα καὶ ὑποτιμῶντα αὐτό. Ἀνάγνωσις ἁπλῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς ἐπὶ τοῦ Χριστιανοῦ, ἄνευ προηγουμένης ἐξομολογήσεως, σημαίνει κατάργησιν τοῦ μυστηρίου. Μεγίστην εὐθύνην ὑπέχουν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ οἱ οὕτως ἐνεργοῦντες Ἱερεῖς. Μυστήρια ἐκ παραδόσεως ἁγίας καὶ ἀμέσως παραδοθέντα ἡμῖν, οὔτε Ἀρχιερεύς, οὔτε Σύνοδος Ἀρχιερέων δύναται νὰ καταργήσῃ. Πρὸς ἀποφυγήν, ὅθεν, τῶν φοβερῶν συνεπειῶν, ἀγαπητοί μου, ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἀναπτύσσετε εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν σπουδαιότητα καὶ ὠφελιμότητα τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ προτρέπετε καὶ ὑποδεικνύετε εἰς αὐτοὺς ὅτι ὀφείλουν καὶ ἔχουν καθῆκον νὰ ἐξομολογῶνται πρὶν ἢ προσέρχωνται εἰς τὸ Ἁγιώτατον μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

γ) Διαφωτίζετε τοὺς εὐσεβεῖς μας Χριστιανούς, ἵνα ἀποφεύγουν τὴν ὀργάνωσιν χοροεσπερίδων κατὰ τὰς ἑσπέρας τῶν Σαββάτων. Διότι ὁ ἐκκλησιασμὸς εἶναι τὸ πρῶτον καὶ στοιχειῶδες καθῆκον παντὸς Χριστιανοῦ. Χριστιανὸς δὲ παραμένων μέχρι τῶν μεσονυκτίων ὡρῶν καὶ πέραν αὐτῶν εἰς αἰθούσας χοροεσπερίδων κατὰ τὰς ἑσπέρας τῶν Σαββάτων, θὰ παραμελήσῃ τὸ στοιχειῶδες καθῆκον τοῦ ἐκκλησιασμοῦ κατὰ τὴν πρωΐαν τῶν Κυριακῶν ἢ θὰ ἐκκλησιασθῇ εἰς τοιαύτην κατάστασιν σωματικὴν καὶ ψυχικήν, ἥτις δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν νὰ κομίσῃ πνευματικὴν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ.

Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ χοροεσπερίδες ὀργανοῦνται ὑπὲρ Κοινοτικῶν σκοπῶν, ὑποδεικνύεται εἰς τὰς ὀργανωτικὰς ἐπιτροπάς, ὅπως ἀποφεύγουν νὰ περιλαμβάνουν εἰς τὰ προγράμματα αὐτῶν ἀσέμνους καὶ ἀπρεπεῖς ἐμφανίσεις ἠθοποιῶν, αἵτινες εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὴν ἱερότητα τῶν ἐπιδιωκομένων διὰ τῶν ἑσπερίδων σκοπῶν. Διότι πολλάκις, ὡς μὴ ὤφειλε, λαμβάνουσι χώραν εἰς τοιαύτας ἑσπερίδας σκηναί, ὑπενθυμίζουσαι τὸ ἐλαφρὸν θέατρον, καὶ προκαλοῦσαι τὰ δεδικαιολογημένα παράπονα καὶ δὴ καὶ τὴν ἀγανάκτησιν πολλῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

δ) Προκειμένου δὲ τὴν 12ην Μαρτίου νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, ἐγκαίρως προειδοποιήσατε τοὺς Χριστιανούς μας, ὅπως μὴ ὀργανώσωσιν χοροεσπερίδα κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, τῆς νηστείας καὶ ἐγκρατείας. Ὅλως ἰδιαιτέρως ἐφέτος, ὁπότε ἡ ἀνθρωπότης ἀντιμετωπίζει τὴν ἀπειλὴν νέου ὁλοκληρωτικοῦ ἀτομικοῦ πολέμου, ὑποδείξατε εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅτι αἱ ἡμέραι εἶναι πονηραί, ὅτι τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν ὀφείλομεν νὰ διέλθωμεν ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ, διότι διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐπικρέμανται ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ὁρίζοντος τὰ ἀπειλητικὰ τοῦ πολέμου ἀπαίσια νέφη, τῆς πολεμικῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου.

ε) Κατὰ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, φροντίσατε ὅπως τελεῖτε τὴν Θείαν Λειτουργίαν τῶν

Πρηγιασμένων Δώρων, τοὐλάχιστον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. Ὑπάρχουν, δυστυχῶς, Κοινότητες εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἄγνωστος καθ' ὁλοκληρίαν ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, ἐξ ἀμελείας τοῦ Ἱερέως. Ἂς μὴ συμβῇ τοῦτο ἐφέτος. Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὴν Παράδοσιν τῆς Ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ.

στ) Ἐνδιαφερθῆτε ἅπαντες ζωηρότατα διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν τε Ἑλληνικῶν καὶ Κατηχητικῶν μας Σχολείων. Εὐκαίρως ἐπίσης εἰς τὰ κηρύγματα ὑμῶν καὶ τὰς συνομιλίας μετὰ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, τονίζετε τὸ καθῆκον ὅπως ἀποστέλλουν τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Κατηχητικά μας Σχολεῖα. Ὁ Ἱερατικὸς Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος εἶναι ὁ πνευματικὸς ἡγέτης αὐτῆς καὶ ὁ ὁδηγὸς καί ἐμπνευστής της. Ὅπου δὲ παρατηρεῖται ἀπροθυμία φοιτήσεως εἰς τὰ ὡς ἄνω σχολεῖα, καὶ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτώντων εἰς αὐτὰ μαθητῶν, ἀναμφιβόλως τοῦτο, κατὰ μέγα μέρος, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν Ἱερατικῶν Προϊσταμένων καὶ τὴν ἀδιαφορίαν αὐτῶν διὰ τὰ Σχολεῖα τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Κατηχητικά.

Ἀναζωογονεῖτε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν γονέων, ὑποδεικνύοντες τὴν ζωτικωτάτην σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχουν διὰ τὴν Ὁμογένειαν τὰ Σχολεῖα ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκεται ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος πίστις ἡμῶν.

ζ) Προσπαθεῖτε πάντοτε νὰ κηρύττητε τὸν Θεῖον Λόγον μὲ ἐπικαιρότητα, μὲ ἐσωτερικότητα, μὲ ζωήν, ἀλλὰ καὶ μὲ συντομίαν. Δὲν πρέπει τὸ κήρυγμα σήμερον νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 15 τὸ πολὺ λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἐκλέγετε ἕν μόνον σημεῖον ὡς θέμα τοῦ κηρύγματος. Μελετᾶτε αὐτὸ μὲ ὁλοκληρότητα καὶ ἀναπτύσσετε αὐτὸ μὲ παλμὸν ἱερὸν καὶ ζωήν. Προτιμᾶτε θέματα πνευματικὰ καὶ πρακτικά, ὅπως εἶναι τὸ τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς, τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν, ἐξομολογήσεως, τῆς Θ. Εὐχαριστίας, τῆς ἀγάπης, τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἀνοχῆς, τῆς ἑνώσεως, τῆς μεταδοτικότητος.

η) Διαφωτίσατε τέλος τοὺς Χριστιανοὺς τῶν Κοινοτήτων ὑμῶν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς καταβολῆς τοῦ Δεκαδολλαρίου ὑπ' αὐτῶν κατὰ οἰκογένειαν, ὅπως ἐπεξηγήθη εἰς τὴν εἰδικὴν ἐγκύκλιον τὴν ἀποσταλεῖσαν πρὸς τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Ναῶν. Εἶναι ἀνάγκη μεγίστη νὰ ἐπιτύχῃ τὸ Δεκαδολλάριον, χάριν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Τὴν δὲ ἡγεσίαν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ Δεκαδολλαρίου, πρέπει νὰ ἔχουν οἱ Ἱερεῖς, διευκολύνοντες οὕτω τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια εἰς τὴν εἴσπραξιν αὐτοῦ. Δὲν πρέπει νὰ ἀπειλοῦνται οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ νὰ διαφωτίζωνται. Δὲν πρέπει νὰ θελήσωμεν νὰ ἐπιβάλλωμεν ἀντίποινα, ἀλλὰ νὰ φροντίσωμεν νὰ κάμωμεν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐννοήσουν τὴν ἀνάγκην τῆς πληρωμῆς τοῦ Δεκαδολλαρίου. Ὅπου γίνεται τοῦτο, ὑπάρχει καὶ πρόθυμος ἀνταπόκρισις ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν. Μὴ φεισθῆτε κόπου. Μὴ ἀδιαφορήσητε. Μὴ εἴπητε ἀρκοῦν αἱ ἐγκύκλιοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Χρειάζεται προσωπικὴ ἐπαφὴ καὶ ὑπομονητικὴ διαφώτισις. Παρουσιάσατε εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς ὁμογενείας, τὰ ὑπὸ τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν παρὰ τῶν Χριστιανῶν των εἰσπραττόμενα τεράστια ποσά, τὰς περιττὰς δαπάνας αἱ ὁποῖαι γίνονται ὑπὸ πλείστων. Χωρήσατε ἅπαντες ἀποφασιστικοὶ καὶ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Δεκαδολλαρίου, καὶ ἂς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ εὐσεβὴς Ὁμογένεια καὶ πάλιν θὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκον αὐτῆς, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ συνόλου καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἐπικαλούμενοι εἰς πάντας ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιοῦ Πνεύματος, διατελοῦμεν,

Μετὰ βαθυτάτης ἀγάπης καὶ εὐχῶν

Ὁ Ἀρχιεπίσκπος

† Ο ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ὅσοι συνδρομηταί μας δὲν λαμβάνουν τακτικὰ τὸ φύλλον νὰ βεβαιοῦνται πρῶτον ἂν ἡ συνδρομή των δὲν ἔχει λήξει καὶ ἂν εὑρίσκωνται ἐν τάξει νὰ εἰδοποιῶσι τὸ Γραφεῖον τῆς Διεκπεραιώσεως πρὸς διόρθωσιν τυχόντος λάθους.

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΔΙ' ΟΛΟΝ ΤΟ ΕΤΟΣ πρὸς συγγενεῖς ἢ φίλους σας, ἐδῶ ἢ εἰς τὴν πατρίδα σας, εἶναι μία συνδρομὴ εἰς τὸν Ὀρθόδοξον Παρατηρητήν. — Συνδρομὴ προπληρωτέα διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδᾶν: Δι' ἓν ἔτος $3.00. Διὰ δύο ἔτη $5.00. — Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλας χώρας, ἐτησία συνδρομὴ $3.50.

Γ ρ ά ψ α τ ε:
ORTHODOX OBSERVER
10 East 79th Street, New York, 21, N. Y.

SUBSCRIPTION BLANK

The Orthodox Observer
10 East 79th Street
New York 21, N. Y.

Enclosed please find $3.00 and send *The Orthodox Observer* to:

Name .....

Address .....

.....

.....

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τοῦ κ. ΣΗΦΗ ΚΟΛΛΙΑ, Θεολόγου

Α. ΠΑΠΑΕΥΓΕΝΙΟΥ: «ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΛΗΡΙΚΟΙ», Σχῆμα 8ον, Σελίδες 52, Ἀθῆναι 1950.

Δὲν στάθηκε μονάχα στὸ μεγάλο τοῦ 1821 πανηγῦρι ὁ Ἱερὸς Κλῆρος τῆς Ἑλλάδος φωτεινὸς συνεχιστὴς τῶν παραδόσεων καὶ μεγάλος κατηχητὴς τοῦ ἀγωνιζομένου ἔθνους, ἀλλὰ καὶ στὴν τελευταία ἐθνικὴ δοκιμασία προσέφερε στὸ Βωμὸ τοῦ καθήκοντος θυσίαν ὑψίστης σημασίας. Οἱ μαρτυρικοὶ Ἱερεῖς τῆς Πατρίδος, στὶς κρίσιμες τοῦ Γένους στιγμές, ὕψωναν ἄφοβα φωνὴν ἀγανακτήσεως, ἔδειχναν ἀκλόνητοι τὸν ἐθνικὸ δρόμο ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη καὶ μὲ πίστι ὡδηγοῦσαν τὸ ἔθνος στὴν καθολικὴ ἀντίστασι πληρώνοντας ἀκριβὰ τὴν ἀφοσίωσί τους στὴν ἁγία μας Ἐκκλησία καὶ στὴν σκληρὰ ἀγωνιζομένη Ἑλλάδα μας.

Καὶ στὴν τελευταία ἐθνικὴ κακοκαιρία, οἱ Ἱερεῖς στάθηκαν γιὰ τὸ Λαὸ τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν οἱ δεσπόζουσες (γιατὶ ἀπουσίαζαν στὴν Ἀθήνα οἱ Δεσποτάδες . . .) φυσιογνωμίες καὶ τὸ ἱερὸ ρ ά σ ο ἦταν μέσα στὴν σκοτεινὴ καὶ ἀποτροπιαστικὴ νύχτα τῆς κατακτητικῆς κακουργίας, ΠΑΡΗΓΟΡΟ ΦΩΣ.

Τὸ βιβλίο τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως κ. Α. Παπαευγενίου, μὲ τὸν ὡραῖο καὶ ρεαλιστικὸ τίτλο, δείχνει καθαρὰ τὴν προσφορὰ σὲ αἷμα καὶ μαρτύρια τοῦ ἱεροῦ μας Κλήρου ἀπὸ τὸ 1940 — 1945, στὶς μεγάλες καὶ σκληρὰ τυραννισμένες περιοχές, Μακεδονίας καὶ Θράκης. Καὶ δικαιολογεῖ ὁ συγγραφεὺς πολὺ σωστὰ τὸ μῖσος τῶν διαφόρων κατακτητῶν ἐναντίον τοῦ Κλήρου τῶν δύο περιφερειῶν (Μακεδονίας καὶ Θράκης), ἀναφέροντας τὸν πόθο τους νὰ ἐξαφανίσουν τὸν Ἑλληνικὸ πληθυσμό.

«Αὐτοὶ — λέγει ὁ συγγραφεὺς στὴν σελίδα 11 — ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν παράδοσιν. Καὶ προὐτίμησαν νὰ μαρτυρήσωσι, παρὰ νὰ προδώσωσι τὸν ὅρκον των. Προὐτίμησαν τὴν ἐξορίαν, τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας, τὸν θάνατον».

Καὶ ἀναφέρει σ' ἄλλη σελίδα τοῦ βιβλίου ὁ κ. Παπαευγενίου τὴν ἐπίδρασι τῆς θρησκείας μας γιὰ τὴν διατήρησι τοῦ θάρρους.

«Ποῖος δὲν ἐνθυμεῖται τὴν κοσμοπλημμύραν τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν καὶ πιστεύοντες καὶ μὴ πιστεύοντες καὶ θρησκευόμενοι καὶ ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι.....» σελὶς 9.

Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει ὄχι ἀριθμητικῶς, ἀλλὰ ὀνομαστικῶς, ὅλους τοὺς φονευθέντας καὶ μαρτυρήσαντας κληρικοὺς τῶν Μητροπόλεων Θεσσαλονίκης, Ἀλεξανδρουπόλεως, Γρεβενῶν, Ἐδέσης καὶ Πέλλης, Καστορίας, Κίτρους, Κοζάνης, Νεαπόλεως καὶ Φιλίππων, Σερρῶν, Δράμας, Φλωρίνης, Μαρωνείας, Σιδηροκάστρου κλπ. Τριακόσιοι ὀγδοήκοντα πέντε Κληρικοὶ προσέφεραν τὴ ζωή τους στὸ βωμὸ τοῦ καθήκοντος. Οἱ βάρβαροι κατακτηταὶ καὶ οἱ Ἕλληνες κομμουνισταί, οἱ ἐχθροὶ κάθε ἠθικῆς ἰδέας, χτύπησαν μὲ λύσσα τοὺς Κληρικούς.

Πολλοί, πάρα πολλοί, ἐκεῖνοι ποὺ σύρθηκαν στὶς φυλακές, σὲ ὁμηρίες καὶ σὲ βασανιστήρια. Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Παπαευγενίου δὲν εἶναι ἐπιστημονικό, δὲν εἶναι ἔργο τέχνης, εἶναι ἔργο ΕΘΝΙΚΟ, γιατὶ δίνει στοὺς συκοφάντες καὶ στοὺς κληροκατήγορους ἀποστομωτικὴ ἀπάντησι. Ἀπάντησι ὄχι λόγων, ἀπάντησι προσφορᾶς, πίστεως, θυσίας.

Ὁ παπᾶς τῆς Ἑλλάδος ἄναψε, ἀνάβει καὶ θὰ ἀνάβῃ τὸ καντῆλι τῆς ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς πίστεως. Ἂν τὸν βοηθήσῃ τὸ Κράτος, καὶ οἱ Δεσποτάδες, εἶναι ἱκανὸς νὰ δημιουργήσῃ ΜΕΓΑΛΟ ΕΘΝΙΚΟ καὶ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΕΡΓΟ.

Σὲ βιβλία σὰν τοῦ κ. Παπαευγενίου, ἂς μὴν ἔχουν καμμιὰ λογοτεχνικὴ χάρι, περνᾷ ὁλόφωνη καὶ γονητευτικὴ στὶς σελίδες της ἡ ἀσκλάβωτη ψυχὴ τοῦ μαρτυρικοῦ Ἔθνους καὶ γίνεται δ ύ ν α μ ι ς γιὰ ὅλους καὶ γίνεται φ ω τ ο φ ό ρ α συνείδησι καὶ μαστίγιο, καὶ γίνεται ὁμνωδὸς τῆς ψυχικῆς ἀνδρειοσύνης τοῦ Ἔθνους ποὺ ἔμαθε στὸν ἱστορικὸ δρόμο νὰ δίνῃ τὸν ἑαυτό του θυσία γιὰ τὴν δική του Λευτεριὰ καὶ γιὰ τῶν ἄλλων. Καὶ σὲ κάθε τέτοια ὥρα ὁ Δάσκαλος καὶ ὁ Ἱερέας, καθένας τους ξεχωριστὰ ἄκουγαν τὴν φωνή:

«Πατριδολάτρη σαλπιχτὴ μεγαλομάρτυρα! Ἦρθεν, ἦρθε τῆς Δόξας ὁ καιρός. Ὡς πότε παλληκάρια; Δὲν ζοῦν τὰ παλληκάρια πιὰ θεριὰ σ' ἐρμιὲς καὶ σπήλια, τῆς πολιτείας διαφεντευτές, τοῦ θρόνου εἶν' ἀντιστύλια». «Βωμοί». Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

Καὶ στέκονται ἀληθινὰ στὸ θρόνο τῆς ἐλευθερίας στύλοι γιὰ νὰ φωνάζῃ ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησι μαζὺ μὲ τὸν ποιητή:

«Χαρεῖτε, νειᾶτα Ἑλληνικά, περηφανέψου, Μάννα».

Εἶναι καθῆκον ὅλων τῶν Ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς νὰ ἐγγραφοῦν εἰς τὸ Περιοδικὸν αὐτῆς «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ» καὶ νὰ ἐγγράφουν εἰς αὐτὸ συνδρομητὰς ἐκ τοῦ Ποιμνίου των.

Οἱ ἀλλάξαντες διεύθυνσιν Ἱερεῖς καὶ λοιποὶ συνδρομηταὶ τοῦ Περιοδικοῦ παρακαλοῦνται νὰ τὴν ἀνακοινώνουν εἰς τὸ Τμῆμα Διεκπεραιώσεως διὰ νὰ τὸ λαμβάνουν τακτικῶς.

Ἐκκλησιαστικὴ Κίνησις

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

—Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη εἰς δεξίωσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου Independence, τῇ 27ῃ Ἰανουαρίου.

—Τὴν 28ην ἐλειτούργησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν Τζέρζυ Σίτυ, ἔνθα ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν Ἱεροδιάκονον Χριστόφορον Κοντολέοντα. Κατὰ τὸ παρατεθὲν γεῦμα ὁ Σεβασμιώτατος ὡμίλησε διὰ τοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς ὁποίους καθιερώθη τὸ νέον οἰκονομικὸν σύστημα τοῦ Δεκαδολλαρίου.

—Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, μετέβη εἰς τὰ κεντρικὰ γραφεῖα τῆς Ἀεροπορικῆς Ἑταιρίας T. W. A. καὶ παρέστη εἰς σχετικὴν ἑορτήν, καθ' ἣν ὁ Σεβασμιώτατος ὡμίλησεν ἀγγλιστί. —Τὴν 30ὴν ἰδίου μηνός, μετέβη εἰς Χαίμστεντ, Νέας Ὑόρκης καὶ προέστη κατὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ ὁμογενοῦς κ. Γεωργ. Στρατηγοῦ.

—Τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας ἡμέρας παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἡμερησίου Σχολείου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ἐπὶ τῇ σχολικῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ὡμίλησε καταλλήλως.

—Τὴν 3ην Φεβρουαρίου, εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐγένετο Θεία Λειτουργία καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Μητροπολίτου Θυατείρων Κυροῦ Γερμανοῦ. Κατ' αὐτὴν ἐχοροστάτησεν ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ αἰδ. Χαραλάμπους Μαγουλιᾶ καὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου Νεοφύτου.

—Τὴν 4ην τοῦ ἰδίου μηνός, ἐλειτούργησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Μπροῦκλυν καὶ ὡμίλησεν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἔργου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου παρετέθη γεῦμα ὑπὸ τῆς Κοινότητος, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν ἐκ τῶν ὁμογενῶν πολλοί. Κατ' αὐτὸ ὡμίλησεν ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ ὁποῖον ἀπεδέχθησαν ἅπαντες ἐνθουσιωδῶς.

—Ἡ μεγάλη Κοινότης τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, Νέας Ὑόρκης, ἥτις πρὸ καιροῦ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ κατεδαφίσῃ τὸν ἤδη ὑπάρχοντα Ἱ. Ναὸν καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνεγείρῃ νέον, ἐτέλεσε τὸν τελευταῖον Μέγαν Ἑσπερινόν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐχοροστάτησεν ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὡμίλησεν ἐξάρας τὴν ἀπόφασιν τῆς Κοινότητος.

—Τὴν 5ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὥρκισε τὸ νέον Συμβούλιον τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Σωματείων τῆς Μείζονος Νέας Ὑόρκης καὶ ὡμίλησεν πρὸς τὰ νεοεκλεγέντα μέλη αὐτοῦ, θίξας εἰδικώτερον δύο σημεῖα: πρῶτον, τὸ νέον οἰκονομικὸν σύστημα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ δεύτερον τὴν ἀνάγκην ὅπως ὑποστηρίξουν ἅπαντες τὴν μεγάλην ὀργάνωσιν τῆς Ἀχέπα, νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑποχρέωσιν ἣν ἀνέλαβε νὰ φέρῃ δέκα χιλιάδας ἐκτοπισθέντας Ἕλληνας εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

—Τὴν 6ην ἰδ. μηνός, μεταβὰς εἰς τὴν Κοινότητα Ἁγίου Δημητρίου, Τζέρζυ Σίτυ, ἔλαβε μέρος εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν Κοινοτήτων τῆς περιφερείας, καθ' ἣν συνεζητήθη ὁ θεσμὸς τοῦ Δεκαδολλαρίου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς 10ης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως. Ἅπαντες συνεφώνησαν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου.

—Ὅλως αἰφνιδίως ἀπεδήμησεν πρὸς Κύριον τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ ὑπάλληλος τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῆς Γραμματείας τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, Πηνελόπη Θεοχάρη, καὶ τὴν 7ην Φεβρουαρίου, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Νέας Ὑόρκης.

—Τὴν 9ην Φεβρουαρίου, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Columbia University ὡμίλησεν ὁ Σεβασμιώτατος πρὸς τοὺς φοιτητὰς καὶ φοιτητρίας τῶν Πανεπιστημίων τῆς Νέας Ὑόρκης, μὲ θέμα «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος».

—Τὴν 10ην ἰδίου μηνός, ἐτέλεσεν Ἁγιασμὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου Independence, τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγας ὥρας διὰ τὴν Μεσόγειον.

ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ

—Τὴν 17ην Ἰανουαρίου, παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, μετέβη εἰς τὴν ἑορτάζουσαν Κοινότητα Πάττερσον, Νιοὺ Τζέρζυ, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινόν, ὁμιλήσας περὶ τοῦ ἑορτάζοντος Ἁγίου Ἀθανασίου.

—Τὴν 29ην Ἰανουαρίου, παραμονὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τοῦ ἑορτάζοντος Ἱ. Ναοῦ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τῆς Κοινότητος Μπροῦκλυν.

—Τὴν 4ην Φεβρουαρίου, μετέβη εἰς τὴν πανηγυρίζουσαν Κοινότητα τῆς Ὑπαπαντῆς, ἐν E. Pittsburgh, Pa., ἔνθα ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πανηγυρικὴν λειτουργίαν καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

—Τὴν 11ην Φεβρουαρίου, μετέβη εἰς τὴν Κοινότητα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Στάτεν Ἄϊλαντ, ὅπου συνελειτούργησε μετὰ τοῦ Ἱερατικοῦ Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

Ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Νύσσης Κος Γερμανὸς

—Τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Νύσσης κ. Γερμανός, ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ ὡμίλησε μὲ θέμα «ὁ ἄνθρωπος προτείνει, ἀλλ' ὁ Θεὸς διαθέτει», ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς παροικίας Σάρλοτσβιλλ, Βιργινίας, τὴν δὲ ἑπομένην ἐπεσκέφθη τοὺς ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει ἀσθενεῖς ὁμογενεῖς.

—Τὴν 4ην Ἰανουαρίου, φθάσας εἰς Βαχάμας, ἐχοροστάτησε τὴν ἑπομένην ἐν τῷ ἐν Νάσῳ Ἱ. Ναῷ μας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τὸν ὁποῖον μὲ τόση φιλοτιμίαν διατηροῦν αἱ αὐτόσαι 24 ὁμογενεῖς οἰκογένειαι.

—Τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ἡμέραν τῶν Φώτων, ἐλειτούργησεν, ὡμίλησε καὶ ἔψαλλε τὸν Μεγάλον Ἁγιασμὸν τῆς Ἑορτῆς ἐν τῷ αὐτῷ Ἱ. Ναῷ.

—Τὴν 7ην, ἰδίου μηνός, Κυριακήν, μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ ὁμιλίαν, προέστη τῆς τελετῆς τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν Ὑδάτων ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς νήσου, ἀπεχούσῃ περὶ τὰ τέσσαρα τετράγωνα ἀπὸ τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Εἰς τὴν τελετὴν ἔλαβον μέρος ὅλοι οἱ ἐν τῇ νήσῳ ὁμογενεῖς μας, καθὼς καὶ οἱ ἐξ ἄλλων μερῶν ὁμογενεῖς, ἤτοι ἐν ὅλῳ 165. Τὸν σταυρὸν ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἀνέσυρεν ὁ νεαρὸς Φρ. Λούης, γεννηθεὶς ἐν Νάσῳ.

—Τὴν 10ην ἰδίου μηνός, ἐπεσκέφθη τοὺς ἐν τῇ πόλει Πάναμα Σίτυ τῆς Φλώριδος ὀλίγους ὁμογενεῖς καὶ μετέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸν χαιρετισμὸν τῆς Ἐκκλησίας μας.

—Τὴν 12ην ἰδίου μηνός, ἐπεσκέφθη τὸ ἀπογευματινὸν σχολεῖον τῆς Κοινότητος Πενσακόλα, ὁμιλήσας δεόντως πρὸς τοὺς 14 μαθητὰς καὶ μαθητρίας.

THE EASTERN ORTHODOX CHURCH AND THE ECUMENICAL MOVEMENT

By the Rev. Dr. GEORGE FLOROVSKY

What can the Eastern Church contribute to the Ecumenical Movement? Before we answer this question, and in order to answer it properly, we must first clarify our terms of reference. What is the Eastern Church, and what is the Ecumenical Movement? Let us begin with the latter question.

I

The Ecumenical Movement is an antinomical venture. It is an endeavor to overcome the existing disruption of Christendom, to heal the Christian schism. Its ultimate goal and aim is Christian unity. But its starting point is Christian disunity. There is an ecumenical problem simply because Christendom is divided. In the "ecumenical sphere," we have to begin precisely with "our unhappy divisions." The major tragedy of Christian history and existence is that unity did not last very long and has never been fully realized. Divisive and disrupting powers have been at work, as they should not have been. I am not speaking now of doctrinal aberrations or heresies. I am concerned at the moment with what I would describe as a crisis of Christian universalism. I mean that the true unity of the Christian mind has been lost. Christians retired into their separate cells. They lost the common Christian perspective. They forgot that they belonged together. It was, as it were, too much for a frail man to dwell in a truly ecumenic world, to be a citizen of the Church universal. He needed a local Church of his own, of his own city, or race, or persuasion, rather than the Church universal only "sojourning" in his city. Christianity was, so to speak, much too big for him, as it is indeed for most of us.

We dread a universal perspective even in the Church universal. We are preoccupied with our domestic traditions and moods of feeling and thinking. We are hopelessly provincial in our Christian convictions. Our Christian horizon is utterly narrow and limited. And usually we simply refuse to go beyond the boundaries of our local and inherited traditions and customs. The unity of the Christian mind was lost long before Communion was broken. The schism was first consummated in minds before it was enacted in practice in the realm of rule and administration. This was the basic misfortune of Christian history. Yet, even divided Christianity is still one Christianity, at least in aspiration. What is or would be suicidal is precisely to be satisfied with the schismatic state of affairs and to invent excuses for local or "provincial" preferences. It is here that the ecumenical problem arises and the ecumenical movement begins.

We shall confine ourselves to one particular aspect of that vast problem. And first of all, we have to face the split between the Greek and the Latin mind, in the early ages of the Church. Of course, this split was never complete or absolute, yet its impact on the whole destiny of Christianity was enormous. Somebody has wittily remarked that language is given to man as a means of communication, but it is used rather as a means of . isolation There is a dreadful truth in the story of the tower of Babel. Indeed, the common tongue has been lost, i. e., precisely the common mind, because language itself is a system of ideas. The problem of language was acute in the primitive Church. The evangelization of the world, the preaching of the Good News to all nations, or simply to the "nations," gentes or ἔθνη, i. e., to the heathen and non-Jewish world, required and implied a transcription of the original message into the terms and categories of other tongues. The problem was greatly simplified by the existence of a universal or common language at that time, common at least within the limits of the "universal" Empire.

In this historical context the prominence given to the Greek Bible was quite comprehensible. It provided a common ground for Christian preaching, nay, the common language, i. e., a set of categories and terms. It was just the transcription that was wanted for the missionary task and purpose. The need to check it by the "Hebrew truth," *veritas hebraica*, in the phrase of St. Jerome, was felt by scholars (like Origen and Jerome), but practically and pastorally this was irrelevant and even confusing. The New Testament, in any case, was composed in Greek, though by people for whom it was not their native tongue. In a sense Greek is still the common language of the whole of Christendom, and indeed the only common language, and everybody is bound to refer to the Greek Testament as to the original, even when we detect a Jewish background and a Jewish mind behind the Greek idiom. Moreover, for centuries the undivided Church was thinking in Greek, even when she spoke various tongues. As matter of fact, Greek was used in the West too, even at Rome, as the language of worship and preaching, possibly till the middle of the third century, if not later. The Church of Rome was latinized only gradually and only with St. Augustine and St. Jerome did Latin become really the language of great Christian literature and thought. Yet even Augustine and Jerome were hellenistic in mind, though Augustine's Greek was rather poor and deficient.

Let us keep in mind our true question: we are concerned now not with difference but with isolation. The tragedy comes when people forget that they "belong together" and lose the wider perspective. The East and the West were different from the outset. Yet the feeling of a universal fellowship was strong. Eastern Christians felt themselves quite at home in the West, and Western in the East. The disruption comes later. Already in the time of Augustine, Greek was not studied in the West, although his immediate predecessor at the See of Hippo, Valerius, was a Greek and did not know any Latin. The rise of Latin-thinking Christianity in the West has been overlooked, or perhaps contemptuously ignored, in the East. In the East they took little notice of the rising "Latin Christianity" and did not care for translations. Very little of Augustine was ever translated into Greek. On the other hand, Latin translations of the Greek Fathers were never very numerous in the West and did not cover a large field, with few exceptions. Latin Christian civilization steadily decayed since Augustine, and fresh nations came on the historical scene, but when the recovery came very little of the Greek heritage was saved, and living continuity with the common past of the Church universal was broken, except what has been preserved in the treasury of worship.

While the West was lapsing into its dark ages, the East was still going on in spite of all external disasters and inner troubles. The final collapse of Byzantine Christianity came many centuries later, when the West had already recovered, or perhaps was already on eve of its own autumn. This mental divorce of the East and the West was never complete. The common ground was never lost. What really happened was much worse. It was forgotten that there was a common ground. And very often what was in fact common was mistaken for something peculiar and distinctive. A custom was developed in the West to treat even the Greek Fathers as exotic Orientals. The Reformation did not change this attitude of suspicion and ignorance. The total outcome of this age-long estrangement was the inability, on both sides of the cultural schism, to ascertain even the existing agreements and the tendency to exaggerate all the distinctive marks. Of course there was another motive for this mutual misunderstanding which is still relevant in our day. Both sides were in the defensive: everything Greek smelt "schism" for the Roman taste, and everything Latin suggested "Popery" to the Eastern.

By no means am I going to suggest that there was no difference between the East and the West. But surely not every difference and not even every disagreement is, or should be, a lawful and sufficient reason for divorce. There is no reason to believe that these differences or varieties are ultimately irreconciliable and cannot or should not be integrated or rather re-integrated into the fullness of the Catholic mind. Possibly this reintegration has not yet been conscientiously attempted. I am pleading now that such a task should be urgently undertaken. We have to examine the existing tensions and divergences with a prospective synthesis in view. I mean exactly what I say: a synthesis and integration, and not just a toleration of the existing varieties or particular views. No ultimate synthesis is possible in history but still there is a measure of integration for every age. Our fault is precisely that we are behind the time, behind our own time. We have to recognize the common ground that existed a long time ago. This seems to be the most imposing ecumenical task.

II

We are now prepared to discuss the prospective contribution of the Eastern Church to the whole ecumenical endeavor. We have, however, to warn ourselves against the inherent inadequacy of a geographical language. The "East" and the "West" in Christian language are not simply topographical or ethnographical labels. These names stand for principles and attitudes, not merely for territories. All local Churches have indeed their particular contributions. But the Eastern Church is in unparalleled position to contribute something more and something different. The witness of the Eastern Church is precisely a witness to the common background of ecumenical Christianity because she stands not so much for local tradition of her own but for the common heritage of the Church universal. Her voice is not merely a voice of the Christian East but a voice of Christian antiquity. The Eastern witness points not only to the East but to an *Oikoumene*, in which East and West belong together in the peace of God and in the fellowship of the primitive tradition.

By her witness the Eastern Church does not impose her own claims but rather reminds all Christians of their common heritage and of their common background. There is sort of an ecumenical challenge implied in the witness of the Eastern Church. This is her most distinctive and peculiar contribution. We may differ widely in our attitude toward Christian antiquity, but we cannot easily deny that there is a problem and a challenge in the witness of the undivided Church of Christ. I do not mean uniformity, but rather a fellowship of convictions. And since the common ground and common mind have been lost and we have to regain or rediscover them in our concrete and existential situation, it is to be primarily a fellowship of search.

THE FEAST OF ORTHODOXY

By EUSEBIUS A. PAPASTEPHANOU

On the first Sunday in Lent the Holy Orthodox Church observes the Feast of Orthodoxy. Each year on this day she commemorates the triumph of orthodoxy over heresy, that is to say, the victory of truth over error. In the Church's long struggle against the threat of heresy there are the Seven Councils that stand out as the chief milestones. The last Council, assembled in 787 A. D., condemned the Iconoclasts (the enemies of Icons) and declared the veneration of the Icons of our Lord Jesus Christ and of the Saints as being in accord with the true conscience of the Church inhabited and enspirited by the Holy Ghost.

This last Council, however, did not put an end to the fierce controversy over Icons, as was hoped. Such Emperors of Constantinople as Leo V and Theophilus did their utmost to suppress and abolish the veneration of Icons. Finally, in 843 A.D. the pious Empress Theodora, the widow of the latter, assembled a Council which re-affirmed the decisions of the Seventh Ecumenical Council of 787. Not only did it renew the condemnation of the Iconoclasts, but also anathematized all those heresies and heretics which had harassed the Church of Christ from the very beginning. It was an emphatic declaration that the Church possesses the Truth and that error—which originates in the Evil One —"shall not prevail against her."

Up to this day, the appointed Offices of the Feast of Orthodoxy include the recitation of the anathemas pronounced against all heresies and schisms by name, that have at one time or another plagued the Church in her past. More than anything else, it serves as a constant and vivid reminder that the Church, founded by Christ, the Son of God, established by the Apostles, and governed by the Holy Spirit, is the repository and revealer of Truth, and, as such, can never compromise with error and heresy.

But even we Orthodox faithful are too often forgetful in the present day of the seriousness of doctrinal error. We are not sufficient-

---

In one sense, the Eastern Church is a survival of ancient Christianity as it has been shaped in the age of the Ecumenical Councils and of the Holy Fathers. The Eastern Church stands exactly for the Patristic tradition. Surely it was, and must be, the common tradition both of the East and the West, and here resides its primary importance and its uniting power. But in the West, in the Middle Ages, this Patristic tradition was reduced or impoverished (for a considerable period of time "Patristic" meant in the West simply "Augustinian," and everything else was ignored or forgotten), and again it has been obscured and overburdened with a later scholastic superstructure. Thus in the West it became a sort of a historical reminiscence, just a piece of the past that had passed away and must be rediscovered by an effort of memory. Only in the East has it been kept alive for centuries up to the present time. By no means is it simply an archaic relic, a shadowy remnant of ages gone. It is *living* tradition. It is what gives to the East its Christian identity. It is what has kept its identity through ages of strife and temptation. I am not speaking now of Patristi opinions, but precisely of the Patristic mentality and attitude.

The Orthodox Church of the East has been speaking for centuries the same old idiom of the Fathers, has kept and cherished it as her true mother tongue, and for that reason is perhaps better equipped for its adequate interpretation than anyone who would merely learn a foreign tongue in order to interpret ancient texts with some respectable dictionary in his hands. A native's command of his own language is ever the safest because it is spontaneous. The Eastern Church is still speaking Patristic Greek, a Greek that was in fact the only theological language of the Church universal for at least a thousand years, and she has been doing it faithfully for ages, at least in her worship, in the devotional and spiritual life of the faithful. Sometimes, especially in modern times, this language has been discontinued or lost even in the East, so far as the school or class were concerned. There were some notable Western accretions in the modern theology of the East, and thereby a kind of divorce of the classroom from the chapel was established. It was a most uncomfortable and unfortunate feature, and there were many grave dangers implied therein. Yet the very fact of this divorce compelled Eastern theologians to be, or at least to try to be, mentally bilingual, as it were, which implied a permanent mutual check on both the idioms involved. And therefore, as it has been recently suggested, Eastern theologians in our time are directly linked with the Fathers without ceasing to be modern and up-to-date. This is the opinion of Hans Ehrenberg, editor of *Oestliches Christentum*, who in speaking of the Eastern theologians, says, "they stand without intermediate connections upon the foundation of the ancient Fathers. With them we are again in the midst of an unbroken stream of living dogmatic thinking; this is not a dogmatism, but dogma itself, not an ecclesiasticism, but just the Church. Their theology is a true child of ancient Christianity, of the early Church, and an adoptive child of modern Europe."

ly mindful of the exclusive nature of our Church. We must remember that heresy is just as much a sin as moral offence is; for heresy lies in the rejection or distortion of a truth revealed by God. It is inspired by the "Father of Lies," namely, the Devil who always seeks to defeat the intentions of God. God reveals the Truth, and the Devil endeavors to adulterate it with the view to misrepresenting the real being and essence of the Creator and Savior. God seeks to lead man to salvation, while the Adversary looks to draw him into perdition.

It is a significant fact that more than any other section of Christendom, the Greek Church has put the emphasis upon orthodoxy, namely, to believe rightly and correctly. (Orthos-correct; Doxa-belief). This she does with the profound conviction that she is the true and only Church, and it is to her that the Truth has been entrusted. "The Faith once delivered unto the saints" is hers to hold, to preserve, and to disseminate for mankind's redemption.

To those, however, who have misinterpreted the nature and mission of the Christian Church, the notion of orthodoxy seems distasteful. It appears as narrowness, intolerance, and bigotry. Someone has written, for example, that "what orthodoxism produces when it has free course and is glorified may be seen in the Greek Church which has destroyed itself and the nation whose life it has dominated and blighted. It is the Greek Church that has led Russia to its doom and it is orthodoxism that has made the Greek Church a blind leader of the blind, and has plunged nation and Church into the ditch together." Such is a sample of the repugnant views that the post-Reformation age has formed with regard to orthodoxy of doctrines. It is such a frame of mind that our Orthodox Church in the Western world is confronting. The dangers, to be sure, are grave.

It is not rare for the Orthodox Church to rest self-complacent knowing that she tenaciously holds to orthodox doctrines. It is not surely enough to know and to cherish the truth that we have the true doctrines. Having the fulness of the Faith, we must draw from it the life-giving power in order to benefit our own individual lives and to re-vitalize the life of the Orthodox Church. A lifeless Church which boasts of its orthodoxy is hardly performing its real mission. Full self-expression and self-realization is the primary task and challenge of the Orthodox Church today. Only when this is achieved — namely, when her spiritual splendor is made manifest—will her rightful and legitimate claim to orthodoxy become meaningful and convincing to the world.

A PATH TO WORLD SALVATION

By ANTHONY W. HOMER

From his book "The Mission of Hellenes."

Christianity has helped the Hellenic people to perform unbelievable miracles. One of them was their liberation from the Turkish yoke; and coming closer to our time, it was only the Christian spirit of the Hellenes that helped them to resist with unimaginable heroism the Axis hordes, and give so much courage and hope to liberty-loving peoples. Always the armies of Hellas have been led forward to ultimate victory with the triumphant cross and miraculous faith of Christianity. Christianity, therefore, is not to Hellenes a baseless and an imaginary religion but the ultimate truth—the ideal and mind of the Creator and Saviour of mankind. Today as in the days of Turkish tyranny the Christian church is the chief governing body of Hellas. In Hellas the church has always played the leading role in comforting her people and in giving them life and hope. For this reason, the state is so interwoven with the church that it cannot feel safe and secure without it. It was since the time of Constantine the Great who broke up the Roman Empire and founded the Byzantine Empire upon the Hellenic spirit that the state has been so firmly attached to the church, and all of its great emperors have thus received holy guidance and divine enlightenment, and in turn, they gave all the assistance possible to the church for the establishment and glorification of Christianity. To the modern Hellenes, "Christianity is their only hope, comfort and salvation; and for this ideal they have stood fast and firm to the very last breath of life. Their Christian faith is so firm, because they have understood and appreciated the teachings of Christ far more deeply than any other people. For this privilege, they must first be thankful to God and secondly to the great philosophers of Hellas who have developed their minds highly enough to comprehend the ideals and principles of Christianity.

How then can other peoples reach the peak of Hellenic wisdom so that they may fully comprehend Christianity and help to create a better and higher civilization? As it is stated in the previous pages, the peoples of Europe and of America have simplified the classical culture of Hellas so much that they have merely formed an elementary culture from it. And we ought to remember that the ideals of Christianity and Hellenism have been described in the Hellenic language and they cannot be clearly translated in another language. Also, we must bear the fact in mind that the Gospels are

written by the apostles in the Hellenic tongue, and do not purport to be translations. A treasure of beauty and virtue, is indeed, the Hellenic literature, and the key to that treasure is the Hellenic tongue. Evidently, all the peoples who aspire to reach the peak of human intellect and attain the higher plain of human knowledge and refinement, will be compelled by necessity to learn the Hellenic language and read the Holy scriptures and the writings of Plato, Socrates, and of Aristotle in their original form. Only in this way they shall rest assured that their meaning has not been altered in the least. And as it is true and natural that human progress must go on and that the human mind is destined to mature with wisdom, the introduction and diffusion throughout the world of the Hellenic language and literature in their original and pure form are not only important but very essential and indispensable for the progress of mankind. Only then, Christianity will be fully grasped by all peoples and the brotherhood of Man will be made perfect and complete.

Since Divine Providence has so desired and planned the course of human development that the Hellenic tongue should be the vehicle of Christian idealism and the Hellenes themselves the teachers of the world, it is their holy obligation to expound clearly and fully the Christian ideals and principles to all peoples and lead them on the road to world salvation and to human regeneration. This is their greatest task; and this is their mission. This divine task they must undertake at once and never pause to wipe the sweat from their brow, until they are fully convinced that the light of Hellenism and Christianity have made the peace and harmony of the world safe and secure forevermore. We know their cause is great and just for no other road leads to the Christian goal: *"Peace on earth, goodwill toward men."*

The Hellenes must be grateful for living in America; and America must be proud that Hellenes live within her shores for once we may combine Americanism, Hellenism, and Christianity, we shall have a perfect world civilization. Hellenism will expound Christianity; Americanism will establish Christianity throughout the world; and as soon as Christianity is firmly established and incorporated into our daily lives, the world will, indeed, become God's paradise for man's own happiness and ultimate salvation. However, even though the United States has been founded upon the pillars of Hellenic civilization, it has yet to attain the higher plain of Hellenic culture and wisdom before it may be able to comprehend the higher and more abstract ideals of Christianity.

The United States has already begun to accomplish its divine task, and it will win this war; but we must assure ourselves that it will establish the kind of peace which will not lead mankind to another world calamity but into the temple of human regeneration and to ultimate perfection. We can accomplish this task only by convincing ourselves that the Hellenic civilization was not developed without the Hellenic wisdom; the Roman Empire did not come into existence and rise to world power without the Hellenic wisdom; the Byzantine Empire did not flourish and the neo-Hellenic culture was not developed without the Hellenic wisdom; and that no new world order for the peace, happiness, and prosperity of all peoples will ever be made possible without the full application of Hellenic wisdom which is the immovable foundation of Christianity.

A HYMN TO THE ANNUNCIATION

Today is the crown of our Salvation
and the manifestation of the Eternal Mystery.
The Son of God
becometh the Son of the Virgin
and Gabriel announceth
the good tidings of grace.
Wherefore let us also with him
cry to the Mother of God:
Hail! thou art full of grace;
the Lord is with thee.

(From the Orthodox Hymnal)

NO JUVENILE ARRESTS IN GREEK ORTH. COMMUNITY

TARPON SPRINGS, Fla.—This community of 4,500 inhabitants, of which 60 per cent are members of the Greek Orthodox Church, went through 1950 without a single juvenile arrest by local police, according to a report released here by Police Chief Kostas Manos.

He said parents, community organizations, the police department, and the teen-agers themselves all did their part in holding juvenile delinquency down to zero.

Parents, the police chief said, deserve a big share of the credit along with the police department, "but still the lion's share goes to the juveniles themselves."

"The War Cry"

A CALL TO ARMS

By GEORGE CHRISTAKIS

As we have much in common, being young people, all of us, let us hear each other, but perceive the Word of God.

Is it not the echo of our generation that we face an age of academic complexity and environmental severity that has not met its equal in all history? Are not our lives involved in some ill-defined notion of a great social battle, in which the only objective is to forge ahead in our personal lives so that we may be able to "someday" feel secure, financially and socially? We speak not of the work that a man would do so that he may obtain his daily bread, but for the zeal which develops for those objects which lie beyond the borders of necessity.

Unawares, we may silently be swept along a course of life which has no goal. For we are pressed on all sides by tightly strung conventions and ideas. We accept without question what we are to do with our lives. In our society, we see people smoke; so we smoke. We hear talk of scandals; we delight in repeating them. We notice that drinking is at times socially demanded, so we say that it is the polite thing to do. We take very active parts in politics and academic affairs, and enthusiastically hail one doctrine or another. Not knowing what we support in truth, we find that a violent interest in worldly matters overshadows the emptiness for the righteousness we seek to fulfill within ourselves. Consequently, we appear to shoulder the world's burden, but fail to realize that the world has already been redeemed, and stands at any moment to be condemned.

Because of all this, our behaviour, our lack of knowledge of real truth which the intellectual efforts of man can never impart to us; because of our ultimate destroyal if we continue in the stuperous state of this world; because while we thought that there was no one who cared for us, loved us, and to whom we could say "Father"—for all this, because there is One who cares, "God so loved the world, that he gave his only begotten Son, that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life" (St. John 3:16). Had we not sinned and were blameless, there would have been no need for the Christ. But we have, and God's love for us was proven when He sent His Son to lead us and teach us the ways that please God.

Fellow young people! Can we fail if we learn and do the things that please God?

In spite of the applicability of the times, and the testimony of the lives of those who believe in Him and those who reject Him, that the words of Christ are the words of God, there is at once aroused in us young people a distinct antagonism which betrays our very needs. Either we believe that the Bible is a myth or that it is something mysterious and quite apart from the incidents which comprise our daily lives. We partake of the diabolical delusion of neutrality towards Christ. It is exactly this delusion which constitutes the great stumblingblock and snare, whereby we say we are Christian but deny Christ by our deeds. There is no equilibrium between good and evil; there can be no compromise with Christ. He has made it clear: "He who is not with me is against me."

Therefore, dear brothers and sisters, let us go to Him Who said "Come unto me, all ye that labor and are heavy laden, and I will give you rest."

"Take my yoke upon you, and learn of me; for I am meek and lowly in heart; and ye shall find rest unto your souls; for my yoke is easy, and my burden is light." (Matthew 12:28).

Let us claim the wonderful heritage to which we Greek youth are heirs. This is not the tradition of the sullen stones, mute to the centuries, which are the ruins of ancient Greece. Our precious heritage is that we have been born into the Orthodox Church, the original Church of Christ, founded by Him, and maintained through Him by the Apostles. If we must boast that we are of Greek extraction, we do so because, by the grace of God, our fore-fathers were the first Gentiles who heeded the Word of God when St. Paul preached the Gospel of Christ throughout Greece one thousand nine-hundred years ago.

A trumpet has sounded: we are called to arms. St. Paul speaks to us as he did the Christian Greeks of Ephesus those centuries ago.

"For we wrestle not against flesh and blood, but against principalities, against powers, against the rulers of the darkness of this world, against spiritual wickedness in high places."

"Wherefore take unto you the whole armour of God, that ye may be able to withstand in the evil day, and having done all, to stand."

"Stand, therefore, having your loins girt about with truth, and having on the breastplate of righteousness; and your feet shod with the preparation of the gospel of peace; above all, taking the shield of faith, wherewith ye shall be able to quench all the fiery darts of the wicked."

"And take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit which is the Word of God." (Eph. 5:10).

Fellow young people: Let us take up the Lord's two-edged sword and wield it!

ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ συνδρομηταὶ εἰς τὸν Ὀρθόδοξον Παρατηρητήν. Ἂν ἔληξε ἡ συνδρομή σας, ἀνανεώσατε. 3.00 δολλ. τὸ ἔτος.

Σχεδιάσατε τώρα νὰ

ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

διὰ τὸ

ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

μέσῳ τῆς

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΗΣ TWA

Μόνης τακτικῆς Ἀεροπορικῆς Γραμμῆς κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀθήνας

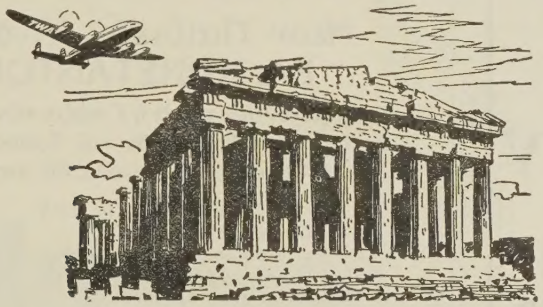

Δύνασθε νὰ ἐκλέξετε τὰ πλέον εὔκολα δι' ἀέρος ταξίδια μὲ τὰ μεγαλύτερα ἀεροπλάνα τοῦ κόσμου, τύπου Constellation

Τὸ 1951 θὰ εἶναι ἔτος πανηγυρικὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἔχει ἐπισήμως προκηρυχθῆ ὡς ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος τοὺς διαμένοντας εἰς ἄλλας χώρας, ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Παύλου. Πρὸς τούτοις εἶναι ἡ 1900ὴ ἐπέτειος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου κηρύξαντος τὸν Χριστιανισμὸν ἐν Ἑλλάδι.

Ἐὰν καὶ σεῖς, ὅπως τόσαι χιλιάδες, σκέπτεσθε νὰ πανηγυρίσετε τὸ πανένδοξον τοῦτο ἔτος μὲ ἕνα ταξίδι στὴν Ἑλλάδα ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἡ παγκοσμίως δοκιμασμένη Ἀεροπορικὴ Ἑταιρεία TWA εἶναι τὸ ταχύ, ἀξιόπιστον καὶ οἰκονομικὸν μέσον μεταβάσεως. **Καὶ μόνον ἡ TWA σᾶς προσφέρει εὔκολον μιᾶς γραμμῆς ἀεροπορικὴν ὑπηρεσίαν εἰς Ἀθήνας ἀπὸ 60 πόλεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ.**

Θὰ ἀνακαλύψετε πολλὰ ἄλλα πλεονεκτήματα κάμνοντες τὸ ταξίδι σας μὲ τὰ 300-μιλίων-τὴν ὥραν ἀεροπλάνα τῆς TWA. Ἐξοδεύετε ὀλιγώτερον καιρὸν ταξιδεύοντες, καὶ περισσότερον μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων σας. Καὶ κατὰ τὸ ταξίδι ἀπολαμβάνετε εὐγενῆ ὑπηρεσίαν, νοστιμώτατα φαγητὰ δωρεὰν... ὅλα τὰ εὐχάριστα «ἔκτακτα» ποὺ κάμνουν τὸ ταξίδι μὲ τὴν TWA πραγματικὴν ἀπόλαυσιν **εἰς ὅλον τὸν κόσμον.**

Ὅταν σχεδιάζετε τὸ ταξίδι σας, ζητήσατε πληροφορίας περὶ τῶν οἰκονομιῶν ποὺ μπορεῖτε νὰ ἔχετε μὲ τὰ Χαμηλὰ ὡς ἐκ τῆς Ἐποχῆς Ναῦλα τῆς TWA, ποὺ ἰσχύουν πολλοὺς μῆνας. Διὰ πλήρεις πληροφορίας καὶ περιγραφικὸν φυλλάδιον ἀποταθῆτε εἰς τὸν πράκτορά σας ἢ γράψατε: Trans World Airlines, Dept. O-3, 60 E. 42 St., New York 17, N. Y.

Διὰ μέσου τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὑπὲρ τὰς θαλάσσας . . . δύνασθε νὰ βασίζεσθε εἰς τὴν TWA

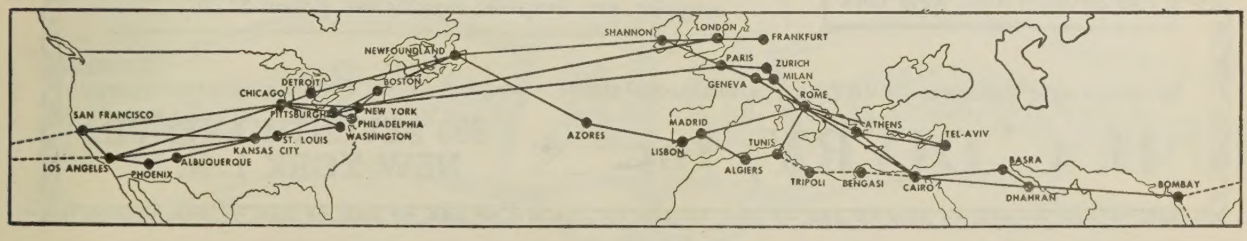

$2.50 $3 or $4 $2.50 $3.00

ΒΙΒΛΙΑ DIVRY

'Αποστέλλονται πανταχοῦ ἅμα τῇ λήψει τοῦ ἀντιτίμου. Ζητήσατε εἰκονογραφημένον τιμοκατάλογον.

Τὸ μόνον πλῆρες καὶ τέλειον βιβλίον 'Ελληνικῆς Μαγειρικῆς εἰς τὴν 'Αγγλικήν.

Greek Cookery

In English

By NICHOLAS

TSELEMENTES

Good
Rich
Economical
Eating for every
Kitchen

Coming
Out
Of the
Knowledge of an
Expert and
Relayed to
You

300 Recipes
240 pages — $3.00.

D. C. DIVRY, Inc., Publishers
293 Seventh Ave., New York

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΥΘΟΙ ΤΟΥ ΑΙΣΩΠΟΥ

Νέον Παιδικὸν 'Αναγνωστικὸν ΕΛ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Γραμμένον διὰ τὴν Β ἢ Γ τάξιν τῶν Σχολείων τῆς 'Αμερικῆς, τερπνότατον δὲ καὶ διδακτικώτατον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα τὰ 'Ελληνόπαιδα πανταχοῦ τοῦ κόσμου.

ΤΙ ΕΓΡΑΨΕ ΣΕ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ
Ο Κος ΣΗΦΗΣ ΚΟΛΛΙΑΣ

« . . . Χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ στὸ τί θὰ δώσουμε νὰ διαβάσουν τὰ 'Ελληνόπουλα τῆς 'Αμερικῆς, γιὰ νὰ μὴ ἔχουμε τὸ ἀντίθετο ἀπὸ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα . . . . "Οταν διάβασα τοὺς «ΜΥΘΟΥΣ ΤΟΥ ΑΙΣΩΠΟΥ», σὲ δημοτικὴ γλῶσσα, δοσμένους ἀπὸ τὴν Κα 'Ελένη Κωνσταντοπούλου - Ρώμπαπα, δοκίμασα μιὰ ἀνακούφισι, μιὰ ἱκανοποίησι γιατὶ διεπίστωνα πὼς μποροῦσαν τὰ παιδιά μας νὰ χαροῦν τοὺς ὡραίους καὶ διδακτικοὺς Μύθους τοῦ Αἰσώπου . . . . »

ΣΗΦΗΣ ΚΟΛΛΙΑΣ, Θεολόγος
(«'Εθνικὸς Κήρυξ», 1 Φεβρ., 1951)

Τὸ νέον τοῦτο 'Αναγνωσματάριον εἶναι γραμμένον ἀπὸ τὴν γνωστὴν γλαφυρὰν συγγραφέα παιδικῶν βιβλίων 'Ελένην Κωνσταντοπούλου (Ρώμπαπα) καὶ εἰκονογραφημένον ἀπὸ τὴν διακεκριμένην καλλιτέχνιδα Εἰρήνην Τζούγγρου. Τὸ ὕφος του εἶναι ἁπλοῦν, διηγηματικὸν καὶ εὐχάριστον. Ἡ γλῶσσα του ἐκλεκτὴ δημοτική. Διαλαμβάνει τοὺς πλέον διδακτικοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου μὲ τρόπον ποὺ εὔκολα νὰ ἐντυπώνωνται καὶ νὰ μένουν ἀνεξάλειπτοι στὸν νοῦν τῶν παιδιῶν. 'Επίσης τὰ λίαν ἐπιτυχῆ ἔμμετρα διδάγματα ποὺ εἶναι στὸ τέλος τῶν μύθων εὐκόλως καὶ ἐπωφελῶς δύνανται νὰ ἀποστηθίζωνται ἀπὸ τοὺς μικροὺς μαθητάς.

Τὸ βιβλίον ἔχει 128 σελίδας, 35 μεγάλας πρωτοτύπους εἰκόνας, Λεξιλόγια, Ποιήματα, κλπ. Τιμᾶται κομψῶς καὶ στερεῶς πανόδετον, μόνον $1.00.

Ζητήσατε τὰς ἐκδόσεις DIVRY εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα ἢ γράψατε εἰς τὰ 'Εκδοτικὰ Καταστήματα

D. C. DIVRY, Inc. ◈ 293 SEVENTH AVENUE NEW YORK 1, N. Y.